

Засновники: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ). *Заснований у 2003 році. Виходить двічі на тиждень.*
Головний редактор В. Горовий, д-р іст. наук, професор, заступник гендиректора НБУВ. *Редакційна колегія:* Т. Гранчак, Ю. Половинчак, Л. Чуприна. *Бюлетень підготували:* О. Ворошилов, Т. Гранчак. *Адреса редакції:* НБУВ, просп. 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна. Тел. (044) 524–25–48, (044) 525–61–03. E-mail: siaz2014@ukr.net, www.nbuviap.gov.ua. Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 3 серпня 2001 р.

**Передрук матеріалів дозволяється лише
після погодження із СІАЗ: siaz2014@ukr.net**

РЕЗОНАНС

/Бюлетень матеріалів, підготовлених на базі аналізу
оперативної інформації електронних видань/

Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»

**№ 88
(25 листопада 2014 р.)**

ЗМІСТ

У ЦЕНТРИ УВАГИ.....	2
АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС.....	6
ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА.....	22
ВИКОНАВЧА ВЛАДА.....	23
ПОЛІТИКА	36
ЕКОНОМІКА	40
ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ КРИЗОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ.....	45

У ЦЕНТРІ УВАГИ

Слово Президента України П. Порошенка у День вшанування пам'яті жертв голодоморів в Україні

Пресвяті отці, вельмишановні співвітчизники, дорогі українці!

Сьогодні ми по всій Україні, в кожному її куточку і в десятках країн світу схиляємо голови в пам'ять перед мільйонами жертв голодомору 32–33 років. Перед малими дітьми, ангельське життя яких було перервано і позбавлено майбутнього. Перед мамами, які робили все можливе для того, щоб захистити свої родини, своїх дітей, і не змогли цього зробити.

Перед людьми старшого віку, які є носіями української мудрості, духу, пам'яті і моралі. Перед сповненими сил і надій хліборобами, які вирощували хліб і здатні були прогнати декілька країн і були пограбовані.

Перед розстріляним Відродженням: українськими митцями, письменниками, поетами, вченими, більшість яких була знищена голодом 32–33 років.

Пом'янемо усіх: наших дідів і прадідів, відомих нам членів наших родин, бо в Україні майже немає родини, яка би не постраждала від голодомору, і невідомих нам наших невинно убієнних братів і сестер, що упокоїлись в українській землі.

Ми й досі чуємо їхні голоси, стогони і молитви, які линуть з минулого.

Ми обіцяємо вам: не забудемо! Не зрадимо! Не простимо!

Польський експерт з кримінального законодавства Р. Лемкін першим сформулював і обґрунтував термін «геноцид» – на чотири роки раніше, ніж це зробила ООН. Ще в 53 році переконливо довів, що голодомор в Україні – класичний приклад геноциду.

Парламенти десятків країн світу теж класифікували голодомор як геноцид. В 2006 р., нарешті, очевидне визнала і Верховна Рада України. Мій голос також був серед депутатів, які голосували тоді за цей історичний закон. Я пишаюся цим. Я мав честь голосувати за цей історичний закон.

Але головне, що саме як геноцид голодомор нарешті закарбувався в нашій історичній пам'яті. Згідно найсвіжіших соціологічних досліджень, три чверті українців твердо переконані, що голодомор був саме геноцидом українського народу, а кількість тих, хто не визнає геноциду, дуже швидко зменшується. Бо факти – річ уперта.

Давайте подумаємо: для чого був потрібен геноцид? Відповідь очевидна. Той же Р. Лемкін казав: «Українець, попри залежність від Москви, відмовлявся від колективізації, приймаючи радше депортацію або навіть смерть... Саме селяни були хранителями традицій національного духу України. І зброя, яку застосовували проти них, є, мабуть, найстрашнішою – виморювання голодом».

Як влучно визначив Д. Мейс, ще один видатний дослідник голодомору, Сталін прагнув «вигубити українське селянство, українську інтелігенцію,

українську мову, український дух, українську культуру і українську історію, знищити Україну як таку».

Дорогі співвітчизники!

Сьогодні, вже маючи за плечима досвід Вітчизняної війни 2014 р. за нашу незалежність, з ворогом, який вдерся на нашу землю, ми інакше дивимося і на події 32–33 років. То теж була так само справжня – і так само неоголошена! – війна проти України.

Війна в 32–33 роках велася за всіма імперськими правилами колоніальних операцій, з використанням проти неозброєних селян як компартійних спецзагонів, так і внутрішніх військ. УРСР було заблоковано спецвійськами ОГПУ, а населення голодуючих районів нещадно винищувалось голодом.

Більшовицька пропаганда побила всі рекорди брехні та людиноненависництва, виправдовуючи злочини режиму проти селянства. Чого варте було одне рішення луганського міському КП(б)У про «неприпустимість витрачання хліба на громадське харчування в їдальнях колгоспів»?

Схоже, духовні нащадки Сталіна – Кагановича – Постишева не розчинилися в мороці історії. Вони правлять кривавий бал на тимчасово захоплених землях так званих ЛНР і ДНР. Вони повторюють там злочинний експеримент часів голодомору, позбавляючи мирних людей продуктів харчування.

На думку спадають і інші моторошні аналогії. Керівництво Радянського Союзу відхиляло у часи голодомору будь-яку допомогу голодуючим в Україні. А коли галичани пускали своїм братам-українцям плоти з харчами по Збручу й Бугу, радянські прикордонники стріляли в людей, котрі намагалися дістати рятівну їжу.

Сьогодні, коли на окупованих територіях Донбасу починаються голодні бунти, бойовики стріляють в машини з українською гуманітарною допомогою.

Дорогі співвітчизники!

За два роки більшовицького геноциду Україна втратила, за різними оцінками, від 4 до 10 млн безневинно закатованих громадян.

Тільки вдумайтесь! Число жертв у сталінській війні проти українців перевищило загальну кількість жертв Першої світової війни у всіх країнах, які брали в ній участь!

«Чверть всього сільського населення, чоловіки, жінки й діти померли або вже були при смерті. Решта людей були настільки виснажені, що навіть не мали сили поховати тіла своїх близьких та сусідів», – писав Р. Конквест. Це – один з найвідоміших дослідників голодомору, автор знаменитої книги «Жнива скорботи».

Головний чинник таких катастрофічних втрат нашого народу – відсутність національної держави та національних Збройних сил, які здатні захистити власний народ.

Україна була найбільшою з європейських країн, котрі не здобули

незалежності в період між двома світовими війнами або втратили її. Голодомор як геноцид вкарбувався у генетичний код нації, став часткою нашої історичної свідомості.

Сьогодні повсюди – в селах і містах – звучать жалобні дзвони в пам'ять жертв голодомору. Запалюються свічки. Я впевнений, що кожен з нас, українців, по всьому світу сьогодні має запалити свічку і виставити її на вікно в пам'ять жертв голодомору.

І цей вічний вогонь гартує нашу волю до перемоги, яка обов'язково буде.

Пам'ять про національні трагедії, темні часи та лихоліття єднає нас, гуртує, робить сильнішими та мудрішими. Завдяки цій силі й мудрості місяць тому український народ виніс справедливий вирок малоросійському уламку Комуністичної партії Радянського Союзу. Вперше майже за 100 років в українському парламенті не буде комуністів – цієї п'ятої колони, яка повністю розділяє відповідальність за геноцид українського народу.

До речі, мало хто вже пам'ятає, що перший з'їзд КП(б)У відбувся не в Україні. Тепер ця партія, яка так і не розкаялася у злочинах проти народу, – на смітнику історії.

В Україні ніколи б не сталося такої трагедії, як голодомор, якби ми були незалежною, демократичною державою. Такі лиха, як геноцид, – це риса лише диктаторських, тоталітарних режимів. В Україні, своїй державі, яка йде європейським шляхом, геноцид не повториться ніколи.

Дорогі співвітчизники!

Голодомору передували тисячі повстань проти колгоспного рабства! В них брали участь сотні тисяч, мільйони українців. Чому ж така величезна армія не перемогла більшовизм? Розрізненість! Недовіра! Брак єдності!

Сьогодні ворог знову намагається роз'єднати нас, пересварити, посягати поміж нас розбрат та ворожнечу. Сьогодні нам, як ніколи, потрібна єдність.

Я вірю, що ми здатні вивчити уроки історії. Хай не сподіваються знову підкорити Україну – ми стали сильними, ми стали мудрими, і ми дамо відсіч.

Ніколи не здамося!

Ніколи не припинимо боротьби!

Слава Україні!

Дорогі співвітчизники!

На вшанування всіх, хто загинув від геноциду-голодомору, оголошую загальнонаціональну хвилину мовчання **(Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)). – 2014. – 22.11).**

Президент України підписав Указ про присвоєння героям Небесної сотні звання Героя України

Президент України П. Порошенко підписав Указ про присвоєння героям Небесної сотні звання Героя України. Підпис під документом глава держави поставив під час зустрічі з родинами загиблих активістів.

П. Порошенко уточнив, що, згідно з процедурою, звання Героя України неможливо присвоїти трьом іноземцям, які загинули під час революції гідності. Тому вони будуть нагороджені орденом Героя Небесної Сотні.

П. Порошенко наголосив на важливості покарання винних у загибелі людей під час революції гідності. «Це дуже важкий день, дуже трагічний. Важливо, щоб ті, хто вбивав героїв Небесної сотні, були покарані», – заявив Президент.

Глава держави повідомив, що під час сьогоднішньої зустрічі з першими активістами Майдану, серед яких є новообрані депутати, було домовлено про те, що одним з перших рішень нового парламенту стане створення тимчасової слідчої комісії з розслідування злочинів на Майдані.

Президент доручив Генеральному прокурору В. Яремі регулярно доповідати родинам загиблих про перебіг розслідування (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2014. – 21.11*).

У Верховній Раді України відбулася церемонія презентації парафованої коаліційної угоди

Документ парафували В. Гройсман (партія «Блок Петра Порошенка»), Ю. Луценко (партія «Блок Петра Порошенка»), А. Яценюк (партія «Народний фронт»), О. Сироїд (об'єднання «Самопоміч»), О. Ляшко (Радикальна партія), Ю. Тимошенко (ВО «Батьківщина»).

Відкриваючи церемонію, В. Гройсман підкреслив, що це «знакова подія для Верховної Ради України». Від імені Блока П. Порошенка він подякував колегам за взаєморозуміння, «за те, що ми змогли знайти найкращі рішення, які дозволяють одразу ж після першого засідання Верховної Ради України розпочати формування уряду, створити якісне середовище для здійснення змін, реформ».

Угоду В. Гройсман охарактеризував як «технічний документ, технічне завдання для проведення реформ в нашій країні». «Іншого шляху у нас немає, – заявив він. – Це покладає на нас завдання і обов'язки бути чесними, активними і відвертими, зробити усе для того, аби сподівання людей врешті-решт виправдалися».

В. Гройсман висловив сподівання, що коаліція, створена з п'яти політичних сил, «здатна буде брати на себе відповідальність», і повідомив, що підписати угоду планується в парламенті 27 листопада.

А. Яценюк назвав угоду «серйозним рамковим документом», на основі якого готуватиметься «чітка і зрозуміла» програма діяльності уряду. При цьому він підкреслив, що політичним силам, які увійшли до коаліції, треба «терміново формувати Кабінет Міністрів, який проводитиме реформи і нестиме усю відповідальність». У цьому контексті він закликав партнерів по коаліції якнайшвидше подавати пропозиції щодо кандидатур на міністерські посади.

«Люди дивляться на владу і очікують виконання обіцянок», – наголосив він, зазначивши, що угода передбачає «складні, болісні, але потрібні державі реформи». «Ми отримали мандат довіри і неймовірної відповідальності», – сказав А. Яценюк, зазначивши, що український народ «вперше дав проєвропейським, проукраїнським силам конституційний мандат».

Ю. Тимошенко наголосила на необхідності боротьби з корупцією, що, за її словами, буде пріоритетом діяльності коаліції. При цьому вона наголосила, що в разі невиконання коаліційної угоди «усі політики, які не впоралися із узятими зобов'язаннями, мають піти».

О. Сироїд заявила, що парламент «має творити чесні і справедливі правила гри для суспільства, створювати якісні закони і здійснювати контроль за їх виконанням».

О. Ляшко наголосив, що в парламенті «немає ліміту часу», і підтримав пропозицію щодо якомога швидшого формування нового уряду.

Ю. Луценко зазначив, що «ми підготували детальне технічне завдання для роботи над реформами». За його словами, «спільне бачення і спільні компроміси» втілені в угоді (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2014. – 24.11).

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

Н. Тарасенко, мол. наук. співроб. СІАЗ НБУВ

Реформа Збройних сил України очима експертів

Військова агресія Росії поставила Україну в нові реалії, за яких одним з головних пріоритетів стала побудова нової моделі Збройних сил, що найбільшою мірою відповідає б вимогам сьогодення.

Як відомо, на момент набуття державно-політичної незалежності, при кількості населення понад 50 млн осіб, Україна успадкувала від Радянського Союзу 780-тисячне військове угруповання, на базі якого й почалася розбудова воєнної організації України, зокрема її основного компонента – ЗС України.

Відправним пунктом щодо створення Збройних сил України стало затвердження Верховною Радою України 11 жовтня 1991 р. концепції оборони й будівництва Збройних сил України. Згідно з нею було визначено

стратегічний курс військового будівництва: створення Збройних сил України здійснювати шляхом поетапного скорочення й реформування військ колишньої Радянської армії, що дислокувалися на території України, на відповідній правовій основі. До кінця 1991 р. було прийнято пакет законів: «Про оборону України», «Про Збройні сили України», «Про прикордонні війська», а також Постанову Верховної Ради України «Про військові формування в Україні».

У 1993 р. було прийнято Воєнну доктрину України, яка визначала, що Україна не вважає жодну державу своїм воєнним противником, але разом з тим має наміри адекватної відповіді тим, хто загрожуватиме воєнній безпеці держави. З огляду на це напрям діяльності ЗС України носив оборонний характер.

Помилкове доктринальне бачення того, що Українська держава не має ворогів і пов'язана лише братніми відносинами з Росією та іншими сусідами, які не становлять для нас військових загроз, призвело до того, що наші Збройні сили виявилися не готовими повною мірою до відбиття агресії противника й захисту державного суверенітету. Це сталося значною мірою й тому, що за часи незалежності, на жаль, були втрачені можливості для кількісного та якісного реформування збройних формувань. Владні структури, замість якісного реформування армії, підтримували процес бездумного розпродажу зброї та майна, непродуманого скорочення чисельності армії, недолугої кадрової політики, що призвело до втрати боєздатності Збройних сил України. Отримані мільярди від продажу озброєння, військового майна, військових містечок не були використані для переозброєння армії.

Підприємства вітчизняного військово-промислового комплексу не було повною мірою переорієнтовано на випуск сучасного озброєння й модернізацію військової техніки. Розроблені та прийняті програми реформування, «розбудови», скорочення, оптимізації, профілізації Збройних сил України приймалися, проте на практиці не виконувалися.

Отже, необхідність реформування української армії є очевидною, а в умовах відбиття військової агресії з боку Росії стає запорукою збереження державності й територіальної цілісності України.

Реформа армії має означати набуття нею нових якостей, насамперед оптимальних за критеріями чисельності, бойової спроможності, мобільності, керованості, забезпеченості й живучості в інтересах ефективної оборонної війни. Також реформа покликана створити оптимальну структуру видів Збройних сил і їхніх угруповань на всіх кордонах України в пропорційній кількості рівню загроз і ризиків воєнної безпеки, що на цих напрямках прогнозуються.

З огляду на це Президент України П. Порошенко поставив перед Міністерством оборони завдання розробити нову редакцію Стратегії національної безпеки та оборони, Військової доктрини України, Державної програми розвитку Збройних сил України й Державної програми розвитку озброєння та військової техніки. Нові документи мають забезпечити

побудову сучасних, добре оснащених Збройних сил, здатних захистити територіальну цілісність держави.

Внесення змін до Воєнної доктрини України стосується основ військової політики держави, яка зумовлена змінами військово-політичної обстановки, що склалася у світі та навколо України. Планується, що оновлена Військова доктрина України визначить нові принципи воєнної політики держави. «Нам терміново потрібна нова військова доктрина, – зазначив П. Порошенко. – Поточна ситуація просто зобов'язує нас до цього. Потрібно покласти край хибній практиці, коли наші солдати, наші герої воюють зброєю, яка пройшла Другу, а інколи навіть Першу світову війну. Потрібно віддати належне їхньому героїзму і нарешті дати їм високоточну зброю, що, без сумніву, підніме їхній бойовий дух».

Президент також підкреслив, що нова доктрина повинна відповідати інтересам країни, і порадив міністерству приділити особливу увагу таким питанням, як налагодження прямих контактів із західними партнерами, причому затвердити стратегію Президент доручив якомога швидше.

Військові аналітики одногосно заявляють, що в новій Військовій доктрині України центральною має бути тема російської агресії, причому в основу оборонної стратегії мають бути покладені аналітичні дані й рекомендації експертів НАТО та західних партнерів країни (<http://ukraine.setimes.com/uk/articles/uwi/features/2014/10/24/feature-01>).

За словами директора Інституту глобальних стратегій В. Карасьова, за зразок слід взяти ізраїльські збройні сили. Така модель передбачає, що витрати на утримання армії повинні становити 5 % від ВВП, тоді як європейські країни витрачають на них близько 2,5 % від ВВП. За словами

В. Карасьова, питання тільки в тому, чи є в Україні такі гроші. «Нова Військова доктрина повинна слугувати надійним захистом від російської агресії. Саме тому військові бази потрібно перенести зі східних регіонів у західні», – пояснює В. Карасьов. Він додає, що країна повинна бути готова до нападу Росії, при цьому потрібно прислухатися до західних партнерів, оскільки Україна прагне увійти до складу ЄС.

«Щоб нова Військова доктрина була ефективною, потрібно ретельно проаналізувати, звідки чекати загрозу в середньостроковій перспективі», – наголошує директор військових програм Центру ім. О. Разумкова

М. Сунгуровський.

Співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру ім. О. Разумкова О. Мельник вважає, що реформа української армії має розпочинатися з комплексного огляду сектору безпеки та оборони, який би оцінив увесь комплекс воєнних і невоєнних загроз, від найменш імовірних до найбільш імовірних, наявні ресурси й дав би змогу вийти на оптимальний «варіант» Збройних сил. Виходячи із цього аналізу, визначаються життєво важливі для України пріоритети і формується певний набір можливостей, як військових, так і можливостей усіх державних структур – від МНС й аж до, наприклад, Міністерства охорони здоров'я (http://www.razumkov.org.ua/ukr/article.php?news_id=1165).

Потім підводяться фінансові розрахунки під це. При перших розрахунках, як правило, виходять на бюджет, що в кілька разів перевищує можливий, – не лише оборонний, а всієї країни. Уже потім розглядаються різні варіанти протидії цим загрозам: дипломатичні, економічні, політичні і власне військові. І лише у процесі цього процесу досягається оптимальне рішення. «Це складний процес, але в Україні є фахівці, є можливість залучати міжнародних експертів, зокрема з НАТО, – ця робота є дещо рутинною, але її потрібно робити, якщо ми нарешті хочемо збудувати нову армію, а не безперервно імітувати реформу», – переконаний О. Мельник.

Оскільки оборонний бюджет країни не повинен підривати перспективи її соціально-економічного розвитку, оптимальним вважається цифра у 2 % ВВП на оборону. Це, до речі, є стандартом для країн НАТО. Він забезпечує належний рівень обороноздатності й дає змогу країні витратити кошти на інші соціальні потреби: на медичне забезпечення, освіту. При цьому допускається короткочасне збільшення бюджету, наприклад, на програми переозброєння, але не більше 4 %, бо якщо впродовж кількох років поспіль витрати перевищують 4 %, то тим самим створюються передумови для виникнення значно більших соціально-економічних загроз безпеці, ніж потенційні воєнні загрози.

За підсумками комплексного огляду сектору безпеки й оборони мають бути запропоновані насамперед стратегія національної безпеки і воєнна доктрина. І, відповідно, ці заходи мають бути розписані в державній програмі реформування, з розрахунками й за часом, і за реальними коштами. При цьому однаково небезпечно як «відтягувати» процес реформування, так і вдаватися до поспішних кроків без ґрунтовної підготовки, застерігає О. Мельник.

Довгострокові заходи для реформування української армії запропонував координатор групи «Інформаційний опір», військовий експерт й учасник військової ради партії «Народний фронт» Д. Тимчук. Запропоновані ним кроки являють собою стратегію розвитку й зміцнення обороноздатності України (<http://www.profi-forex.org/novosti-mira/novosti-sng/ukraine/entry1008227107.html>).

За твердженням експерта, насамперед необхідно виробити основні принципи, на яких базуватимуться нові Стратегія національної безпеки та Військова доктрина. Відповідно, переформатуванню підлягають відомчі концепції, а також існуючі на державному рівні програми реформування збройних підрозділів, що виконують завдання оборони.

При розробці пропозицій щодо переформатування Збройних сил слід виходити з того, що військові загрози українській безпеці, у принципі, можуть виходити не тільки з боку Російської Федерації. Тим не менше, загроза саме з боку Росії на сьогодні найбільш явна. Відповідно, готовність до російської агресії повинна бути основним принципом у формуванні нової української армії. Водночас неможливо заперечувати величезної різниці в оборонних потенціалах двох країн, яка змушує до пошуку альтернативних рішень, так званих асиметричних відповідей.

Компонентами формування нової системи обороноздатності Д. Тимчук визначив:

1. Членство України в міжнародних організаціях військового характеру, отримання від світової спільноти гарантій колективної безпеки. У цьому контексті основною метою для України є членство в Північноатлантичному альянсі – як найпотужнішому об'єднанні держав мілітаристичного характеру. Одночасно з цим також важливо брати участь в ініціативах оборонного характеру разом із країнами Євросоюзу. Пріоритетним у цьому випадку Д. Тимчук називає співпрацю з державами Прибалтики, Польщею, Грузією, Азербайджаном і Туреччиною.

2. Наявність в українських військових зброї стримування, або так званого озброєння військово-політичної дії. Беручи до уваги відсутність ядерної зброї, варто враховувати розташування України в центральній частині Європи, густонаселеному регіоні з інфраструктурою, що динамічно розвивається. Ефект, аналогічний застосуванню тактичної ядерної зброї, може стати наслідком атаки на об'єкти енергетичної галузі або промисловості, що належать країні-агресору. Тому роль військово-політичної зброї можуть виконувати ракетні комплекси з дальністю ураження цілі до 500 км і відповідна авіація.

3. Формування й розвиток так званих сил спеціальних операцій. Специфіка цього військового інструменту полягає в його самодостатності. Сили повинні об'єднувати в собі фахівців різного профілю. Застосування цих підрозділів допустимо як для проведення спеціальних операцій вузького профілю, так і для виконання комплексних завдань. При цьому найближчим завданням підрозділів такого профілю експерт називає звільнення тимчасово окупованих українських територій.

4. Повне переформатування Збройних сил, перетворення їх на повноцінну школу підготовки до подальшої потенційної мобілізації. При цьому можливі два варіанти проведення підготовки – підготовка солдатів строкової служби або формування армії на контрактній основі. Кожен з варіантів передбачає подальшу періодичну перевірку боєздатності підготовлених бійців.

5. Перегляд системи мобілізації. Доцільно, на переконання Д. Тимчука, і створення територіальної оборони. Базисними принципами оборони на місцях експерт називає навчання основам військової справи в навчальних закладах, створення підрозділів по всій Україні з подальшою їх інтеграцією в органи військового управління. Управління цією системою Д. Тимчук пропонує покласти на Генштаб. У програмах навчальних закладів прикордонних регіонів експерт пропонує зробити наголос на засвоєнні принципів ведення партизанської боротьби.

6. Створення баз партизанської війни. Окрему увагу при цьому Д. Тимчук пропонує зосередити на підготовці населення прикордонних областей. На цих територіях експерт вважає за потрібне створення мережі секретних пунктів координації боротьби. Крім того, необхідною є організація складів, на яких зберігатиметься озброєння, боєприпаси, медикаменти,

продовольство, спорядження та амуніція, а також польових госпіталів. У разі військової агресії підрозділи територіальної оборони прикордонних регіонів будуть базою для оперативного формування партизанських загонів, що взаємодіють з регулярною армією.

7. Розвиток оборонно-промислового комплексу для забезпечення потреб збройних формувань України в зброї і військовій техніці. Для визначення потреб підрозділів Д. Тимчук пропонує максимум уваги приділити формуванню і фінансуванню державного замовлення. Оборонна промисловість повинна бути орієнтована, як пріоритет, на потреби української армії, а не на потреби в українській техніці, які є в зовнішніх споживачів.

Останнім часом в Україні часто обговорюють швейцарську модель побудови армії як можливий зразок для наслідування в реформуванні українських Збройних сил.

Варто зазначити, що швейцарська армія існує з 1815 р., і від самого початку свого існування вона проголосила довічний нейтралітет. Політика нейтральності полягає в тому, щоб обмежувати воєнні дії наданням миротворчих послуг іншим країнам для врегулювання конфліктів. Швейцарія не має домовленостей про спільну оборону з іншими країнами, не є членом військових альянсів; армія країни є винятково оборонною та автономною, зокрема стосовно НАТО (<http://life.pravda.com.ua/society/2014/06/10/171074>).

Сьогодні збройні сили Швейцарії – країни, де проживають близько 8 млн осіб – це, по суті, «армія громадян»: лише 5 % військовослужбовців країни – професійні військові. Решта – громадяни, які виконують роль міліції та регулярної армії і яких призивають на обов'язкову військову службу з 18 до 35 років.

Обов'язковий призов до армії у Швейцарії розпочинається з 18 років: молоді люди проходять основне навчання в спеціальних «школах для новобранців». Базове навчання триває від 18 до 21 тижнів, для спеціалізованих, «елітних» підрозділів – 25 тижнів.

Від моменту завершення основного курсу навчання чоловіки залишаються військовозобов'язаними до 30-річного віку або – у випадку, якщо вони ще не відслужили потрібну кількість днів – до досягнення ними 34 років.

Після проходження 4–5-місячного основного курсу навчання в «школі для новобранців», чоловіки повертаються до звичайного життя. Але кожного року на три тижні мають повертатися до армії для проходження інтенсивного «курсу повторення». Ці щорічні повернення до армії тривають доти, поки військовозобов'язані не вичерпають 260 днів обов'язкової військової підготовки для рядового – у середньому це займає 7 років.

Після реформи 2003 р. призовники можуть обрати варіант відслужити всі «курси повторення» одразу після «школи для новобранців», але така служба триває вже не 260, а 300 днів. Офіцери служать удвічі довше – 600 днів.

Якщо юнак навчається в університеті, то він може подати заяву про

перенесення служби в армії на пізніший час або пройти навчання в «школі для новобранців» під час канікул і дещо «запізнитися» на початок навчального року. Але у випадку, якщо він уже працює, то мусить іти до армії: усі роботодавці у Швейцарії зобов'язані відпускати свого працівника в армію і виплачувати йому від 80 до 100 % його заробітної плати: держава, у свою чергу, компенсує роботодавцю ці виплати в повному розмірі.

З 1996 р. альтернативою службі в армії є цивільна служба. Будь-який чоловік призовного віку може подати заяву про бажання проходити цивільну службу замість військової. Натомість вона триває в півтора раза довше, ніж військове навчання.

Призовники проходять обов'язкову медичну комісію. Деколи рішенням комісії вони можуть бути визнані непридатними для служби в армії – близько третини чоловіків призовного віку не служать в армії з тих чи інших особистих причин.

До 2004 р. такі «непридатні» до служби в армії платили податок у розмірі 2 % від їхнього доходу, який за законом обкладається податком. Із 2004 р. платять уже 3 %, але лише у випадку, якщо вони не проходять ані військовою, ані цивільну службу.

Військовозобов'язані у Швейцарії зберігають особисту зброю вдома – рушницю для солдатів або револьвер для офіцерів. Головним обґрунтуванням такого порядку й досі є потреба швидкої мобілізації – у межах 24–48 год. Протягом цього часу Швейцарія здатна збільшити свою армію до 650 тис. осіб з 22 тис.

Традиційно швейцарські чоловіки тримали вдома не лише зброю, а й набої до неї, щоправда, у дуже обмеженій кількості і в спеціальних запломбованих коробках, які дозволялося відкривати лише у випадку війни. Лише в 2007 р., після декількох резонансних убивств та особливо самогубств, здійснених за допомогою армійської зброї, рішенням Ради Федерації було заборонено тримати вдома бойові набої. Але рушницю й револьвер швейцарські військовозобов'язані й сьогодні тримають удома – хоча, за бажанням, можуть здавати її в спеціальні арсенали.

Після закінчення служби боєць отримує від держави також військову форму на всі періоди року, що включає в себе три комплекти, і військове спорядження – бронезилет, каску тощо.

Обов'язковою для призовників залишається щорічна тренувальна стрільба: у період між двома «курсами повторення» кожний військовозобов'язаний має прийти в спеціальний тир і зробити певну кількість пострілів, щоб не втрачати набуті навички.

Збройні сили Швейцарії мають специфічну стратегію: оскільки 70 % території країни – це гори, то традиційно армія використовувала тактику «барикадування в горах», готувалася до війни спротиву, мінування мостів і вершин тощо. При тому що все багатство країни – сільське господарство, індустрія, міста – розташоване в долинах.

Директор військових програм Центру ім. О. Разумкова М. Сунгуровський вважає, що загалом швейцарська модель армії прийнятна

для України. Проте варто грамотно застосувати її до українських умов. Експерт переконаний, що «ми не можемо взяти будь-яку вже існуючу систему (якою б хорошою вона не була) й автоматично застосувати її до нашої армії, адже в нас є багато нюансів і своя специфіка, яка не прорахована в тій же швейцарській моделі». За його словами, при реформуванні потрібно врахувати всі силові структури, не тільки армію, адже всі вони на сьогодні задіяні в антитерористичній операції. «Також необхідно взяти до уваги той потужний недержавний сектор, який себе проявив, на основі якого і будуть, найімовірніше, проводитися реформи», – говорить експерт (<http://pohlyad.com/news/n/59315>).

Зараз в Україні є багато силових структур, зокрема й тих, що проявили себе недавно, в умовах війни. Тому потрібно знайти розумний баланс сил і засобів, які будуть у Збройних сил, Нацгвардії, МВС, прикордонників, вважає М. Сунгуровський. «Потрібно говорити про створення народного ополчення, про професіоналізацію Збройних сил і всіх силових структур. Велику увагу треба приділити кадровій підготовці й перепідготовці офіцерського складу. Також треба провести суттєву модернізацію технічного парку», – говорить експерт. Крім того, ми повинні бути готовими до того, що реформування армії та всіх силових структур потребує багато сил і засобів. Тому потрібно врахувати й економічний аспект.

Теоретично побудувати таку модель в Україні реально, погоджується військовий експерт агентства Defense Express А. Михненко. Проте все залежить від фінансування. Швейцарський військовий бюджет становить майже 5 млрд дол. Тобто якщо брати швейцарський варіант, бюджет Міністерства оборони України повинен становити 30 млрд дол.

У цьому зв'язку варто нагадати, що в поточному році, за даними Міністерства оборони, це відомство вже отримало майже 18 млрд грн й очікує ще близько 5 млрд (тобто понад 1 млрд євро). Наприкінці жовтня керівник фінансового відділу Міноборони І. Марко назвав суму загальних потреб української армії на 2015 р.: 47 млрд грн (близько 2,5 млрд євро). Це найбільший оборонний бюджет за весь час існування української армії, який, однак, неспівмірний з потребами в разі впровадження швейцарської моделі армії.

Ще одним істотним нюансом є те, що у Швейцарії армійська служба врегульована на законодавчому рівні, на відміну від України. «Уявіть, що буде, якщо кожен чоловік в Україні піде на армійську підготовку, нехай навіть на три тижні. Хто збереже його робоче місце, заробітну плату, хто компенсує збитки підприємству? Крім того, на руках у швейцарців до 4,5 млн од. різної зброї. Це більше ніж у кожного другого! Чи реально таке в Україні?» – розмірковує А. Михненко.

«Швейцарська модель означає, що чоловік йде на службу і повертається звідти зі зброєю і патронами. В Україні ж досі немає закону про цивільну зброю, який би дав нам право мати вдома хоча б пістолети для захисту від злочинців. До того ж у Швейцарії все це прописано в Конституції. На підставі яких законів і змін до Конституції Міноборони планує озброювати

все населення України або, скажімо, змусити його проходити курси молодого бійця?» – дивується голова наглядової ради Української асоціації власників зброї Г. Учайкін.

Пропозиції щодо реформування Збройних сил України, часто кардинально протилежні, нині лунають серед військових експертів, політиків, командирів добровольчих батальйонів із зони АТО. Так, генерал-майор запасу В. Чумак зазначає, що війна, яка нині триває в Україні, змусила армію і модернізуватися, і посилюватися. «Тепер ми абсолютно чітко знаємо, що повинно бути в армії. Армія повинна бути високотехнологічною, високотехнологічною. Для того щоб воювати у таких війнах, які несуть локально-гібридний характер, повинна бути не величезна, потужна сила, а мобільні підрозділи, які пересуваються на броньованих засобах, типу БТРів, посилених танками. Але головне, що поруч з ними повинні існувати високотехнологічні прибори й засоби для розвідки і передачі даних. Тобто безпілотник повинен стати не екзотичним явищем, а нормальним засобом розвідки мотострілецького або механізованого взводу для того, щоб мати “очі”, щоб бачити, що відбувається на полі бою», – зазначив В. Чумак.

Політик упевнений, що в Україні має бути професійна армія, але водночас з «величезним добре навченим мобілізаційним резервом». «Напевно треба відродити питання щодо початкової військової підготовки в школах, напевно треба відродити питання зборів мобілізаційного резерву не менше двох разів на рік», – вважає В. Чумак.

У свою чергу командир батальйону А. Білецький визначив три важливі для армії моменти. «По-перше, це сам підхід до комплектування армії. Я вірю у добровольчий принцип, я вірю, що повинна існувати невеличка армія з добровольців, професіоналів, яка буде створювати кістяк оборони країни», – зауважив військовий і додав, що українські Збройні сили мають формуватися на зразок швейцарської армії, тобто «коли народ має можливість та обов’язок пройти військову підготовку в таборах, мати зброю, перебувати в територіальному підрозділі оборони, які підсилюють цю професійну армію, коли над країною нависає загроза».

Другим пунктом А. Білецький назвав необхідність тотальної зміни військової освіти й професійної підготовки. «Вся наша система підготовки заточена під тактику і техніку великої мобілізаційної армії 60?70-х років. Сучасні канони – найпростіший варіант – це йти за західними зразками, тим шляхом, яким пішла Грузія, країни Східної Європи й Балтії. Повністю всю освіту переформатувати, умовно кажучи, під стандарти НАТО», – додав він.

Третім важливим питанням є тилова система й забезпечення. «Вся тилова система на наших очах не працює на всіх рівнях – починаючи від заводу, від закупівельної комісії до генералів і безпосереднього розподілу на фронт. Тил треба зробити значно прозорішим, повністю міняти. Найкращий варіант – в Україні зараз є така можливість – опертися на досвід волонтерів. Волонтерська допомога дуже відчутна. Є волонтери, які створили досить ефективну систему постачання підрозділів», – сказав А. Білецький.

Директор Інституту зовнішньої політики Дипломатичної академії,

політолог і капітан I рангу у відставці Г. Перепелиця підтвердив, що більша частина тилового забезпечення здійснюється волонтерами, зазначивши, що це є дуже позитивним моментом, оскільки «на такому піднесенні дійсно можна будувати міцну і боєздатну армію». «Але це буде тільки згодом, коли прийде новий генералітет, прийде нова військова еліта і побудує національну модель армії, яка буде відповідати нашій історичній національній традиції, тому що в українців по природі є хист воїнів. Вони дуже добре воюють. Ми це бачимо по тому, як наші батальйони дуже стійко стоять, при тому що поступаються в озброєнні», – вважає експерт.

Водночас Г. Перепелиця розкритикував швейцарську модель побудови армії, про яку говорять політики, оскільки вона не враховує не лише ті умови, у яких перебуває Україна, а й особливості її політичного становища. Крім того, Г. Перепелиця зауважив, що поки Україна не є членом НАТО, ми не можемо говорити, що нам достатньо лише професійної (контрактної) армії. «Очевидно, ми повинні мати дуже потужні мобілізаційні резерви, треба відновити систему мобілізаційної підготовки та приступити до вибудови територіальної оборони, – сказав він. – Три ключові сегменти мають бути у моделі ЗС: ядро, сили, які будуть виконувати завдання зі стримування агресії у локальних конфліктах, це сили швидкого реагування на агресію (професійна армія); друге, коли вже починаються масштабні бойові дії, задіюються основні сили оборони, які формуються на базі територіальної оборони й мобілізації населення. І третій сегмент – належність до системи колективної оборони (НАТО)».

Г. Перепелиця також зауважив, що військові, які пройшли до Верховної Ради, зможуть допомогти в реформуванні армії: «Я думаю, що військові здатні вплинути на процес реформування. Але ці військові – командири батальйонів, які себе проявили, – це кістяк нової української армії, і їх, замість парламенту, треба висувати на більш високі військові посади. Ці люди реально можуть реформувати Збройні сили, покінчити з корупцією у ЗС».

У свою чергу директор Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння (ЦДАКР) В. Бадрак виділив два етапи в реформуванні армії. «Перший етап – це термінові кроки, які дозволять унеможливити подальшу агресію з боку РФ і захоплення територій. І другий етап – це стратегічні підходи, підготовка сил оборони до відбиття будь-якої зовнішньої агресії, створення потужного оборонного потенціалу», – наголосив експерт.

Зокрема, перший етап, що триватиме близько року-півтора, В. Бадрак розділяє на три групи кроків, які мають бути вжиті. Так спочатку, на його думку, мають бути вирішені адміністративні питання, зокрема підготовлений законопроект про введення військового стану і впроваджений ряд додатків до закону про правовий статус військового стану. «Це питання вимагає певного переформатування самої ідеології ведення війни. У рамках такого керівництва, щоб усі структури інших силових відомств (і батальйони МВС, Нацгвардії, і структури СБУ, і прикордонні структури) були підпорядковані Генеральному штабу фактично на час війни, – переконаний він. – Друга

низка кроків першого етапу: це активізація державного оборонного замовлення... Це я кажу і про електрогенератори, і про перевізні кухні, і про інженерні загородження, і про прилади виявлення спостереження, розвідки, і, безумовно, озброєння».

Наступний, третій ряд кроків, зауважив військовий експерт, пов'язаний із природними циклами виробництва, тривалість яких потребує закупівель техніки в інших країн. «Наприклад, замовлення здійснено на закупівлю для танків партії систем захисту від високоточної зброї або партії радіолокаційних станцій виявлення, то це фактично десь шість-вісім місяців, а інколи й більше, від замовлення до реального виробництва і поставки у війська. Тому слід використати готовність західних країн до військового співробітництва. Я маю на увазі не безплатну передачу. Треба використовувати ресурси й закуповувати техніку колишнього радянського виробництва у країн Центральної та Східної Європи. Техніку, яка може терміново посилити оборонний потенціал і не вимагає додаткового навчання фахівців», – пояснив В. Бадрак.

Другий етап моделі реформування армії має бути пов'язаний зі створенням потужного оборонного потенціалу, який унеможливить агресію з боку РФ або іншого вірогідного противника, наголосив В. Бадрак. «Тут мають бути створені системи стримування. Одна система стримування, за нашими підрахунками, це можуть бути ракетні можливості. Україна є ракетобудівною державою і може створити різні ракети: крилаті, протикорабельні, оперативно-тактичні ракети. Як у Росії “Іскандер”, у нас можуть бути “Сапсани”. Якщо їхню достатню кількість поставити у війська, це буде фактично такий рівень стримування, який унеможливить агресію супротивника», – вважає В. Бадрак.

Водночас до цього етапу входить створення спеціальних підрозділів, сил стримування армії. «Я гадаю, що є фахівці в Україні для створення таких підрозділів. Тобто спецназ має бути системою стримування, особливо коли йтиметься про спецназ, який може діяти у тилу ворога на глибині до 300 км. Це дуже потужна сила і вона зараз не використовується лише через те, що влада, військово-політичне керівництво вирішило не входити у стан війни, не оголошувати війну і фактично займатися обороною», – зауважив В. Бадрак.

Чимало прихильників і в ідеї створити в Україні збройне ополчення на постійній основі, тим більше що батальйони добровольців уже беруть участь у боях нарівні з армією. Ідеться, зокрема, про створення у складі Збройних сил України на базі кожного районного та міського військкомату «загонів оборони». Щоправда, експерти відзначають і те, що ці формування можуть створити певні проблеми. «Вони напівавтономні, вони вельми анархічні, вони – носії того, що в часи Громадянської війни називалося партизанщиною», – каже політолог В. Фесенко. За його словами, інтегрувати ці частини в структуру армії – непросте завдання.

«Насправді, не можна сказати, що питання “загонів оборони” вже повністю вирішене», – зазначає директор військових програм Центру ім. О. Разумкова М. Сунгуровський. Він додає, що військкомати ще не готові

повністю до створення таких резервістських структур (http://www.bbc.co.uk/ukrainian/entertainment/2014/10/141022_defense_units_reservists_vs).

Військові експерти вважають, що основною проблемою є те, що до цього часу не розпочалася комплексна реформа сектору безпеки, яка б охоплювала всі силові структури. Наприклад, формування різного роду резервних груп на місцях на сьогодні одночасно планують три державні структури: Міністерство оборони, Міністерство внутрішніх справ і Державна служба з надзвичайних ситуацій.

«Паралельно з ініціативами Міноборони у МВС говорять, що на місцях треба створювати муніципальну міліцію – загони забезпечення правопорядку. Також іде підготовка реформи Держслужби з надзвичайних ситуацій, де хочуть створити загони швидкого реагування на надзвичайні ситуації», – розповідає М. Сунгуровський. Невідомо, чи будуть ці три види загонів якось координувати свою діяльність, чи будуть вони в одній структурі, додає експерт.

Крім того, у світлі анонсованої масштабної адміністративної реформи й децентралізації можна припустити, що питання їх забезпечення буде покладене в основному на місцеву владу. Чи вистачить у неї ресурсів на це – ще одне відкрите питання.

Утім безпосередньо ідею створення резервних загонів і своєрідного народного ополчення експерти вітають. «Це демонструє, що у регіонах дійсно відбуваються заходи щодо захисту безпеки, і від цього люди почувають себе спокійніше, – говорить В. Гулима з Центру дослідження проблем регіонального і міжнародного співробітництва. – Є багато людей, які бажали б долучитися до оборони своєї країни, але з тих чи інших причин не можуть виїхати на Схід. Проте вони готові зі зброєю у руках захищати свій регіон. Тож зараз вони відновлюватимуть свої навички володіння зброєю».

Спостерігачі, утім, застерігають від того, щоб сліпо копіювати іноземний досвід створення резервістських формувань. «Насправді, система оборони Швейцарії базується на тому, що поки деякі загони стримують наступ ворога, все населення йде в гори, і тримає оборону там. Це – специфіка Швейцарії, переносити її в Україну немає сенсу», – попереджає М. Сунгуровський.

Варто зазначити, що практично всі експерти й політики наголошують на тому, що український військово-промисловий комплекс (ВПК) на часі перебуває в не найкращому стані. Проте, вливаючи у ВПК кошти, створюючи спільні підприємства з дружніми країнами й закуповуючи в партнерів необхідне озброєння, Україна має всі шанси «до зубів» озброїти армію і створити військо, яке унеможливить прояв агресії супротивника.

Як зазначив директор інформаційно-консалтингової компанії Defense Express С. Згурець, покращувати боєздатність української армії потрібно за рахунок підвищення ефективності систем зв'язку й розвідки, адже саме артилерія завдає найбільшої шкоди особовому складу та техніці української армії (<http://www.dw.de/український-впк-наросити-мязи-та-не-вмерти-з->

голоду/a-18061432).

Підприємства України вже розробили системи для розвідки вогневих позицій артилерійських знарядь. Хоча цей комплекс прийнятий на озброєння ще взимку 2013 р., хронічна нестача фінансів не давала можливості налагодити його серійне виробництво, пояснив С. Згурець. Якщо немає грошей на виробництво власної військової техніки, то можна застосувати методику придбання іноземних озброєнь за «офсетною схемою», вважає експерт. Така схема передбачає інвестування в промисловість України країною або компанією, у якої закуповуються озброєння, суми, що дорівнює обсягу контракту на закупівлю Києвом військової техніки. С. Згурець нагадав, що подібна схема працювала й працює в Індії, Пакистані, у багатьох країнах Азії, які піднімали свою оборонну промисловість. «Тоді гроші фактично залишаються в країні і працюють на її економіку», – пояснив експерт.

Донедавна бюджет України отримував сотні мільйонів доларів і від експорту озброєнь до Росії, який становив близько третини експорту української військової техніки. Сьогодні, констатує С. Згурець, усі військові програми співробітництва з РФ заморожені.

Але й намагатися створювати власний закритий оборонно-промисловий комплекс, як це було в СРСР, для України недоцільно, вважає експерт Центру ім. О. Разумкова О. Мельник. За його словами, Києву потрібно максимально використовувати свої конструкторські й промислові можливості та розвивати міжнародне співробітництво. О. Мельник упевнений, що сьогодні прийшов час приватизації оборонних підприємств України з тим, щоб ефективно реформувати військову промисловість й отримати сучасні розробки військової техніки, а також поповнити бюджет країни.

Одним із ключових напрямів реформування Збройних сил є також вирішення кадрової проблеми й призначення на ключові посади фахівців, які підготовлені за сучасними західними програмами, що дає їм змогу більш глибоко розуміти природу військового протистояння в сучасних умовах. Однак, на думку экс-заступника міністра оборони України І. Кабаненка, у Міністерстві оборони цьому питанню приділяється ще недостатня увага. «Жоден з-понад 300 українських офіцерів, підготовлених за останні п'ять років за західними програмами, не зайняв ключової посади у системі Міністерства оборони протягом останніх місяців, протягом війни», – сказав І. Кабаненко. Він додав, що навіть не створено критичних груп із цих фахівців у жодному структурному підрозділі, відтак потенціал фахівців з найкращою західною військовою освітою, носіїв унікальних знань і досвіду виявився розпорошеним. Водночас досвід Грузії, Естонії, Польщі, Чехії та інших пострадянських країни доводить цінність саме таких кадрів, вказав І. Кабаненко (<http://cacds.org.ua/ru/activities/376>).

З вересня в Міноборони розпочато адміністративну реформу, внаслідок якої кількість генералів Збройних сил приведена до стандартів НАТО й становить 121 генерал, що є 0,36 % від загальної чисельності

військовослужбовців, повідомив радник міністра оборони О. Данилюк на своїй сторінці в мережі Facebook. Зокрема, військові посадові особи Міністерства оборони та Збройних сил, які за своїми функціями не мають безпосереднього стосунку до військових операцій, були переведені на аналогічні цивільні посади.

Фахівці з питань безпеки також наголошують на необхідності розробки пакета соціальної підтримки для військових оновленої української армії. Для розробки мотиваційного пакета залучалися й цивільні фахівці, зокрема комерційного банку «Аркада». Голова правління банку К. Паливода поінформував про розробку нової житлової програми, де кожен офіцер-контрактник отримуватиме державний сертифікат, який відповідатиме певному фінансовому еквіваленту, пов'язаному з кількістю років служби, наявності й кількості дітей, місцем служби, – або в мирний час, або коли беруть участь у бойових діях. «Потім, після вислуги певної кількості років, – зазначив фахівець з питань фінансів, – кожен військовослужбовець міг би на власний розсуд розв'язати житлове питання: придбати за сертифікат, наприклад, трикімнатну квартиру в невеличкому місті, або двокімнатну у столиці, або доплатити певну суму для придбання такого житла, яке йому потрібне».

В Україні працюють також над створенням нової військово-медичної доктрини. За словами волонтера, куратора медичної служби Штабу національного спротиву Ю. Вотчер, нова доктрина виписана фахівцями й під час її написання був взятий досвід Ізраїлю та НАТО, враховуючи наші реалії. «Стара доктрина датується ще 1945 р., і вона зараз просто недоречна», – зазначила Ю. Вотчер і пояснила, що новою доктриною передбачено вивчення польової медицини у вишах, прописано логістику, виписано координацію щодо переміщення поранених. Передбачено й страхування бійців. «Перший пункт нової доктрини (те, чого ніколи не було) – життя людини понад усе», – розповіла волонтер.

Конкретні кроки щодо реформування Збройних сил України передбачає підписаний Президентом України П. Порошенком указ, що вводить у дію Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 листопада «Про невідкладні заходи із забезпечення державної безпеки» (<http://www.president.gov.ua/news/31596.html>). Зокрема, Міністерству оборони доручено опрацювати у двотижневий термін і внести пропозиції щодо утворення високомобільних десантних військ як окремого виду Збройних сил. Крім того, рішенням РНБО доручено Кабінету Міністрів переглянути норми речового й продовольчого забезпечення особового складу військових формувань і правоохоронних органів України з урахуванням виявлених під час проведення АТО реальних потреб; визначити порядок обліку захоплених або вилучених одиниць озброєння та військового майна; для вдосконалення координації діяльності органів сектору безпеки й оборони та забезпечення належного інформаційного обміну вжити заходи щодо утворення об'єднаного пункту управління при Міністерстві оборони.

Уряд має опрацювати питання підвищення боєздатності з'єднань і

частин Збройних сил та Національної гвардії, а також оптимізації їх управління та логістичного забезпечення за рахунок особового складу, озброєння і військової техніки батальйонів територіальної оборони Збройних сил, резервних батальйонів Нацгвардії, добровольчих батальйонів і рот міліції спеціального призначення Міністерства внутрішніх справ, ідеться в документі.

Кабінету Міністрів за участі Генеральної прокуратури доручено опрацювати і внести пропозиції щодо запровадження спеціальної процедури досудового й судового провадження за матеріалами про вчинення військових правопорушень; підготувати і внести законопроект щодо посилення відповідальності за злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини). Також уряд повинен вжити заходи щодо вдосконалення процедури надання органам і підрозділам Служби безпеки України, що здійснюють контррозвідувальну діяльність та боротьбу з тероризмом і зазіханням на територіальну цілісність України, інформації з баз та банків даних митних, податкових й органів внутрішніх справ, Державного земельного кадастру.

Кабінет Міністрів разом з СБУ і за участі Національної академії медичних наук (НАМН) має затвердити військово-медичну доктрину; вжити заходи щодо створення міжвідомчого координаційного центру з надання допомоги постраждалим під час АТО, щодо забезпечення лікування й реабілітації учасників бойових дій у закладах охорони здоров'я для інвалідів і ветеранів Великої Вітчизняної війни та медичних закладах НАМН, а також удосконалити систему забезпечення державного санітарно-епідеміологічного нагляду, наголошується в документі.

Рішенням РНБО доручено уряду у двомісячний термін внести пропозиції щодо підтримки діяльності військово-патріотичних організацій, громадських формувань з охорони громадського порядку й державного кордону, волонтерських рухів; забезпечити роботу щодо пошуку, доставки та ідентифікації тіл військовослужбовців і співробітників правоохоронних органів, які загинули під час проведення АТО; забезпечити розробку нових зразків і заміну посвідчень співробітників правоохоронних та розвідувальних органів, передбачивши посилення захисту від підробки; опрацювати питання відновлення військово-медичної підготовки у вищих медичних навчальних закладах.

В указі зазначається, що Генеральній прокуратурі запропоновано провести перевірку додержання законів щодо стану тилового забезпечення підрозділів Збройних сил, інших військових формувань і матеріального забезпечення правоохоронних органів для виконання ними завдань в осінньо-зимовий період.

МВС, СБУ, Міністерству оборони та Адміністрації Державної прикордонної служби доручено вжити заходи в питаннях виявлення і вилучення вогнепальної зброї, боєприпасів, спеціальних засобів, вибухових речовин та матеріалів з незаконного обігу.

Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту

інформації України в місячний термін має здійснити інвентаризацію інфраструктури урядового зв'язку в Донецькій і Луганській областях, визначити першочергові потреби та подати пропозиції щодо фінансування робіт з відновлення системи в цих областях, а також провести комплекс ремонтно-відновлювальних робіт на об'єктах наземної радіотелевізійної передавальної мережі на Донбасі, наголошується в документі.

На реформу української армії піде багато часу, але в Україні є все для успішного завершення цього процесу, заявив в інтерв'ю «Українській правді» посол США в Україні Д. Пайєтт. «Це багаторічний проект. Але з того, що я бачив, і з тої хоробрості, яку продемонстрували українські військові, можна з впевненістю сказати, що у вас є будівельний матеріал для цього», – підкреслив посол (<http://www.pravda.com.ua/rus/articles/2014/10/31/7042803>).

Він запевнив, що в реформуванні армії Україні нададуть допомогу як США, так і партнери по НАТО. «Але це все є однією зі складових частин більш масштабного завдання загальнонаціонального оновлення», ? зауважив дипломат. У зв'язку з цим Д. Пайєтт підкреслив, що «зараз немає більшої загрози безпеці України, ніж ракова пухлина корупції. Ці “звичні практики”, їх продовження є більшою загрозою українському майбутньому, ніж російські танки на Сході».

«Перед вашими силами безпеки стоять два виклики: є потреба внутрішнього очищення від корупції всередині самих структур, і окремо стоїть завдання вироблення адекватної відповіді на присутність Росії, яка тепер продемонструвала свою непримириму войовничість і повну неповагу до міжнародно визнаних кордонів України.

Ми намагаємося допомагати як з викликами в короткій перспективі, так і в стратегічній перспективі. У плані короткотермінових потреб підвищення боєздатності українських військових ми надали таку допомогу, як прилади нічного бачення, набори першої медичної допомоги, бронежилети, військові сухі пайки.

Але ми також розробили й більш довготермінові програми допомоги, які мають на меті, перш за все, перенавчання, підвищення професіоналізму українських військових. Це необхідно для того, щоб створити те, чого Президент дуже хоче – армію, побудовану за стандартами НАТО.

Ми будемо також постачати високі військові технології, які повинні допомогти військам захистити себе. Включаючи, наприклад, протимінометні радіолокаційні системи, які ми будемо постачати разом з навчанням персоналу, як ними користуватися, в найближчі місяці», – поінформував Д. Пайєтт.

Отже, процес реформування Збройних сил України започаткований. Очевидно, що повний комплекс конкретних заходів у цьому напрямі стане відомим після ухвалення нових Стратегії національної безпеки, Воєнної доктрини й Державної програми розвитку ЗСУ.

ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА

Підготовча депутатська група пропонує, аби до складу тимчасової президії I сесії Верховної Ради України восьмого скликання увійшли представники шістьох партій, які перемогли на парламентських виборах. Про це повідомив голова підготовчої депутатської групи В. Гройсман (Блок П. Порошенка), відкриваючи засідання групи в понеділок, 24 листопада.

За його словами, мають бути затверджені відповідні кандидатури, проект порядку денного першої сесії новообраного парламенту, заслухана інформація про роботу підгруп.

В. Гройсман зазначив, що членам підготовчої групи необхідно також обговорити технічні питання щодо процедури приведення народних депутатів до присяги (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2014. – 24.11*).

Підготовча депутатська група пропонує, аби народні депутати склали присягу, одночасно зачитавши її на I засіданні новообраного парламенту. Про це повідомив голова підготовчої депутатської групи В. Гройсман під час брифінгу в понеділок, 24 листопада, зазначивши, що з цією пропозицією погодилися всі політичні сили.

«Ми прийняли рішення щодо порядку проголошення присяги народними депутатами, – сказав В. Гройсман. – Все відбуватиметься відповідно до Конституції і законів України, коли усі депутати, присутні у залі, одночасно зачитують присягу народного депутата України. Вперше у стінах українського парламенту кожен депутат зачитає присягу, під якою поставить підпис. Це є надзвичайно важливим».

При цьому В. Гройсман наголосив, що питання про перенесення дати початку роботи новообраної Верховної Ради України не розглядалося.

На засіданні підготовчої групи 24 листопада, сказав В. Гройсман, було прийнято рішення щодо формування порядку денного I сесії новообраного парламенту, визначено принципи формування тимчасової президії, до складу якої увійдуть представники всіх шести політичних сил, які здобули перемогу на виборах.

Голова підготовчої групи також повідомив, що було розглянуто й питання стосовно формування коаліції та підписання коаліційної угоди внаслідок формування політичних фракцій у день відкриття сесії.

Відповідаючи на запитання, В. Гройсман повідомив, що нині триває робота відповідних підгруп, які опікуються всіма аспектами підготовки до роботи новообраного парламенту. За його словами, на наступному засіданні підготовчої групи планується затвердити план розміщення народних депутатів у сесійній залі, а також «вийти на остаточне рішення щодо

комітетів», зокрема в частині предметів їхнього відання.

Наступне засідання підготовчої депутатської групи відбудеться 26 листопада (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2014. – 24.11*).

Підготовча депутатська група пропонуватиме новообраному парламенту скоротити кількість комітетів Верховної Ради до 25. Відповідний перелік комітетів був прийнятий за основу на засіданні групи 20 листопада. Про це повідомив голова підготовчої депутатської групи В. Гройсман (Блок П. Порошенка) під час брифінгу для журналістів. При цьому В. Гройсман зазначив, що, відповідно до пропозиції підготовчої групи, запропонована кількість комітетів не може бути збільшена.

Голова підготовчої групи також звернув увагу, що назви комітетів будуть пов'язані з їхньою компетенцією. При цьому він наголосив, що функціональні завдання комітетів мають бути чітко визначені, а їхня робота – якісною. Також, сказав В. Гройсман, члени підготовчої групи не обговорювали питання щодо «розподілу» комітетів між політичними силами.

В. Гройсман повідомив, що питання щодо розміщення фракцій у сесійній залі опрацьовується й члени підготовчої групи попередньо його обговорили.

Голова підготовчої групи зазначив, що жодні кадрові питання під час засідання не обговорювалися.

В. Гройсман констатував, що робота підготовчої групи відбувається «конструктивно, є розуміння всередині робочих груп» (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2014. – 20.11*).

ВИКОНАВЧА ВЛАДА

З нагоди річниці революції гідності Президент України зустрівся з громадськими діячами – ініціаторами Євромайдану, які вийшли на перший мітинг 21 листопада 2013 р. «Нам потрібно бути разом і більше довіряти один одному. Лише спільними зусиллями ми здатні змінити нашу країну на краще», – наголосив П. Порошенко під час зустрічі.

Глава держави згадав буремні події річної давнини. «Як у 2004, так і 2014 р. нас об'єднали прагнення до свободи і вимога захистити людську гідність. Це був позапартійний громадський мирний протест, навколо якого об'єдналися мільйони українців і який довів, що ми здатні змінити свою країну», – сказав Президент.

На зустрічі відбулася відверта розмова, під час якої активісти Євромайдану та Президент дійшли згоди щодо необхідності вибудовувати більш довірливу взаємодію між громадським сектором, новообраними парламентарями, виконавчою владою та Президентом (*Офіційне інтернет-*

представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2014. – 21.11).

Президент П. Порошенко взяв участь у церемонії вшанування пам'яті жертв голодоморів в Україні.

У Національному музеї «Меморіал пам'яті жертв голодоморів в Україні» глава держави, керівники органів державної влади пройшли скорботною ходою та встановили композиції із зерна перед скульптурою «Гірка пам'ять дитинства». Глави церков України прочитали спільну молитву на вшанування пам'яті жертв голодоморів. П. Порошенко оголосив загальнонаціональну хвилину мовчання, після якої учасники церемонії встановили запалені лампади до меморіального знаку «Свіча пам'яті». Розпочалася всеукраїнська акція «Запали свічку!». Також свічки цього дня запалили українці по всьому світу.

Звертаючись до присутніх, глава держави, зокрема, наголосив, що в Україні ніколи б не сталося такої трагедії, як голодомор, якби вона була незалежною, демократичною державою. «Такі лиха, як геноцид, – це риса лише диктаторських, тоталітарних режимів. В Україні, своїй державі, яка йде європейським шляхом, геноцид не повториться ніколи», – сказав Президент.

У церемонії вшанування пам'яті також узяли участь Прем'єр-міністр А. Яценюк, голова Київської міської державної адміністрації В. Кличко, керівники органів державної влади та установ, народні депутати, представники дипломатичного корпусу, керівники засобів масової інформації. Також у заході взяли участь перший і другий президенти незалежної України Л. Кравчук та Л. Кучма і член Громадського комітету зі вшанування пам'яті жертв голодомору-геноциду 1932–1933 рр. в Україні І. Юхновський (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2014. – 22.11).*

Президент України П. Порошенко намерен предложить кандидатуру А. Яценюка на должность Премьер-министра страны. Об этом говорится в сообщении на сайте главы государства.

«Досрочными парламентскими выборами я завершил создание политических предпосылок для проведения изменений. И уже на следующей неделе должно состояться первое заседание вновь избранной Верховной Рады. Я немедленно внесу на утверждение парламента кандидатуру Премьер-министра, которую, согласно Конституции, предложит мне коалиция», – говорится в сообщении.

При этом П. Порошенко заявил, что состав правительства должен быть полностью обновлен. «Реформы должны стартовать немедленно. Их целью является постепенное достижение европейских стандартов жизни, чтобы уже в 2020 г. мы могли подать заявку на членство в Европейском Союзе. Именно об этом проект коалиционного соглашения», – отметил глава государства.

По его словам, «впервые партии и депутаты не должности делили, а наработали под общую ответственность детальный план фундаментальных изменений в стране». «Буквально в ночь на сегодня (22 ноября. – Прим. ред.) пять проевропейских партий завершили подготовку коалиционного соглашения», – подчеркнул П. Порошенко.

3 ноября П. Порошенко рассказал о намерении поддержать кандидатуру действующего Премьера А. Яценюка на пост главы правительства. По словам Президента, партия «Блок Петра Порошенко», которая представлена фракцией в Верховной Раде нового созыва, также готова одобрить этого кандидата. Тогда же он предложил полностью обновить правительство Украины, а спустя несколько дней выдвинул кандидатуры на пост министров (*Минфин.com.ua (<http://minfin.com.ua>). – 2014. – 22.11*).

24 листопада під час робочого візиту в Україну президента Литовської Республіки Д. Грібаускайте відбулося VII засідання Ради президентів України та Литовської Республіки.

П. Порошенко назвав візит Д. Грібаускайте символічним, оскільки декілька днів тому Україна відзначила річницю революції гідності. Президент нагадав, що українці вийшли на акції протесту в листопаді 2013 р. після того, як тодішня влада відмовилася підписувати Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. «Ви допомагали нам на європейському шляху і сприяли підписанню Угоди про асоціацію», – сказав П. Порошенко.

Глава держави наголосив на важливості для України на європейському шляху боротьби з корупцією і швидкого реформування країни. Він повідомив, що декілька днів тому була парафрована коаліційна угода, яка, зокрема, містить антикорупційну програму. «Програма реформ уряду має спиратися на Угоду про асоціацію між Україною і Європейським Союзом» – зазначив П. Порошенко.

Президент України подякував Литві за підтримку територіальної цілісності України.

У свою чергу президент Литви зазначила, що Україна сьогодні переживає важливий період у своїй історії. «Я сподіваюсь, що український народ зможе побудувати демократичну країну з європейськими цінностями і незалежністю», – наголосила вона. Д. Грібаускайте заявила: «Ми завжди будемо підтримувати український народ і рішення, які він приймає».

Під час засідання сторони обговорили співпрацю між Україною та Литвою в процесі євроінтеграції України, двосторонню співпрацю в міжнародних організаціях, таких як ООН, ОБСЄ, Рада Європи та НАТО, взаємодію у сфері безпеки й захисту, кібернетичної та інформаційної безпеки та військово-технічне співробітництво. Особливу увагу було приділено питанням енергетичної безпеки, співпраці в галузі енергопостачання та енергоефективності.

За результатами засідання було підписано Дорожню карту розвитку

стратегічного партнерства двох держав на 2015–2016 рр., а також протокол VII засідання Ради президентів України й Литви (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2014. – 24.11).

Президент вітає прагнення Литви надати конкретну допомогу Україні на шляху євроінтеграції.

Президенти України та Литви під час VII засідання Ради президентів приділили ключову увагу підтримці курсу України на європейську інтеграцію, заявив Президент України П. Порошенко.

За підсумками засідання глава Української держави повідомив, що обговорювалися конкретні практичні кроки, включаючи консультативну допомогу, підтримку в рамках Єврокомісії.

Значну увагу під час обговорення було приділено співпраці в боротьбі з корупцією, питанням економічних реформ, досвіду Литви в диверсифікації енергопостачання, зазначив Президент. «Склад делегації України на цих переговорах вказує на те, що ми налаштовані на досягнення конкретних результатів», – сказав П. Порошенко.

Президент повідомив, що Україна й Литва досягли домовленостей про співпрацю у військово-технічній сфері. «Це є конкретна демонстрація підтримки у дуже складній ситуації, у якій зараз перебуває Україна через війну, яку агресор розв'язав на Сході України», – сказав Президент.

Було погоджено збільшення до 50 осіб кількості українських військових – учасників антитерористичної операції, яких буде направлено на реабілітацію до Литви.

Домовлено про підготовку офіцерів й участь у багатонаціональних навчаннях на території Литви.

Сторони також провели плідні переговори в галузі кібербезпеки, враховуючи досвід Литви.

За словами Президента України, засідання було дуже динамічним, робочим. Президент П. Порошенко наголосив, що українсько-литовське співробітництво має стратегічний формат, і подякував президенту Д. Грібаускайте за «дуже чітку, тверду і послідовну позицію підтримки України» як на двосторонньому, так і багатосторонньому рівнях.

Глави двох держав обговорили координацію дій як між двома країнами, так і в рамках Євросоюзу, ООН, ОБСЄ.

У свою чергу президент Литовської Республіки Д. Грібаускайте заявила, що Україна потребує глибоких реформ для того, щоб позбутися наслідків деспотії, олігархії та корупції. «Ми будемо вас підтримувати на цьому складному шляху», – наголосила президент Литви.

Д. Грібаускайте підкреслила, що не тільки суспільство має боротися, але й усі політичні сили повинні дійти згоди та усвідомлювати, що вони несуть відповідальність за розвиток і реформування країни, за реальну боротьбу з корупцією. «Головна битва, яку вам потрібно буде пройти, – не у військовій

сфері. Це буде битва з корупцією», – наголосила президент Литви. Вона додала, що необхідно не лише прийняти закони, але і втілити їх на практиці.

Президент Литви зазначила, що разом з нею приїхали три литовські міністри для того, щоб налагодити тісне співробітництво між міністерствами оборони, енергетики й закордонних справ.

Д. Грібаускайте також наголосила на необхідності реформ в енергетичному секторі. Зокрема, Литва готова поділитися досвідом у побудові LNG-терміналів і позбавленні залежності від поставок газу з Росії (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2014. – 24.11).*

Президент України подякував канцлеру Німеччини за тверду позицію на підтримку України, продемонстровану під час саміту G 20 у Брісбені. За словами Президента, Україна відчула сильну підтримку з боку країн ЄС, США, Канади й Австралії.

П. Порошенко та А. Меркель обговорили ситуацію на Донбасі. Вони погодилися, що продовження роботи тристоронньої контактної групи є важливим механізмом, який може забезпечити виконання мінських домовленостей задля мирного врегулювання конфлікту в Донецькій і Луганській областях.

Також Президент П. Порошенко повідомив про підписання коаліційної угоди за участі п'яти проєвропейських партій. В Україні вже найближчим часом буде сформовано новий уряд, який працюватиме над виконанням плану реформ, сказав глава держави.

Співрозмовники обговорили енергетичні питання й питання європейської інтеграції. Зокрема, Президент України розповів про свій візит до Республіки Молдова, метою якого було висловити підтримку євроінтеграційним прагненням цієї країни, яка одночасно з Україною підписала Угоду про асоціацію з ЄС 27 червня цього року (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2014. – 21.11).*

Президент України П. Порошенко провів зустріч з віце-президентом США Д. Байденом.

Глава держави після зустрічі повідомив, що обговорювалося широке коло питань у галузях безпеки й оборони, енергетики, фінансової підтримки та допомоги в реалізації реформ. Президент оцінив переговори як дуже плідні й подякував за це Д. Байдену, якого він назвав «добрим другом України». «Допомога і координація від Сполучених Штатів Америки в ці часи є дуже знаковою», – сказав П. Порошенко.

Щодо питань безпеки й оборони Президент повідомив, що співрозмовники дійшли повної згоди, що «найбільш прийнятним форматом для забезпечення мирного процесу є формат тристоронньої контактної групи,

де ми маємо забезпечити виконання ключових елементів мирного плану. Це негайне припинення вогню, створення буферної зони, негайний вихід на лінію розмежування, перекриття кордонів, вивід іноземних військових підрозділів та важкої техніки і негайний початок політичного процесу через проведення місцевих виборів за українським законодавством на тимчасово окупованій території Донецької і Луганської областей».

«Мирний процес нам потрібен як ніколи. Україна твердо дотримується всіх зобов'язань, які вона взяла на себе при підписанні мінського протоколу і мінського меморандуму, і ми дійшли спільної думки, що це базовий формат, який мають виконувати всі сторони, і ми зробимо все можливе, щоб це забезпечити», – зазначив глава держави.

Президент висловив подяку США за продовження співпраці в оборонній сфері.

Президент України та віце-президент США обговорили широке коло питань співпраці в галузі енергетики – від атомної енергетики до кризової координації у випадку, якщо постачання газу буде поставлене під питання. П. Порошенко зазначив, що підписані в Брюсселі документи стали великим внеском в енергетичну безпеку Європи й України. «Енергетична безпека Європи та України на сьогоднішній день забезпечена», – наголосив Президент.

Президент також повідомив, що обговорювалася співпраця в реалізації реформ. Домовлено, що США і європейські партнери надаватимуть допомогу в реалізації реформ в Україні, зокрема консультативну і фінансову. «Це сьогодні те, чого Україна дуже потребує», – сказав Президент.

Також П. Порошенко і Д. Байден обговорили питання фінансової підтримки, які координуватимуться з МВФ. «Ми очікуємо, що одразу після формування коаліційного уряду ці процеси будуть завершені», – сказав Президент.

Віце-президент США повідомив, що під час зустрічі з Президентом України вони обговорили загрози суверенітету й цілісності України.

Віце-президент запевнив, що, якщо Україна продовжить рухатися проголошеним курсом, США надаватимуть їй усіляку підтримку (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2014. – 21.11*).

20 листопада Президент України П. Порошенко обговорив з прем'єр-міністром Молдови перспективи дво- й тристороннього співробітництва з Польщею.

У рамках офіційного візиту до Республіки Молдова глава Української держави разом з президентом Польщі провели зустріч з прем'єр-міністром країни Ю. Лянке. Особливу увагу сторони приділили обговоренню актуальних питань українсько-молдовсько-польських відносин, зокрема активізації політичного діалогу на найвищому рівні, а також розвитку тристороннього співробітництва.

П. Порошенко позитивно оцінив актуальний стан українсько-молдовської співпраці та наголосив на тому, що імплементація угод про асоціацію з ЄС відкриває нові можливості для України й Республіки Молдова з налагодження взаємовигідного співробітництва.

Співрозмовники обговорили питання енергетичної незалежності України й Молдови, а також енергетичної безпеки Європи. Це стало продовженням домовленостей, яких було досягнуто на саміті Вишеградської четвірки (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2014. – 20.11).*

У рамках спільного з президентом Польщі візиту до Молдови Президент України провів зустріч з головою парламенту Молдови І. Корманом.

П. Порошенко відзначив важливу роль міжпарламентського співробітництва для поглиблення відносин між Україною та Республікою Молдова й запропонував активізувати контакти на рівні груп дружби парламентів двох країн.

Співрозмовники обговорили питання імплементації Угоди про асоціацію з ЄС, зокрема в контексті приведення законодавчої бази України й Молдови у відповідність до вимог ЄС.

Особливу увагу сторони приділили питанню врегулювання ситуації на Сході України. І. Корман наголосив на рішучій підтримці Республікою Молдова суверенітету й територіальної цілісності України, а також закликав до мирного врегулювання ситуації в Україні.

Зі свого боку П. Порошенко зауважив, що, оскільки він добре знає, як розвивався конфлікт у Придністров'ї, він сьогодні робить усе для того, щоб не допустити такого сценарію в Україні.

П. Порошенко також висловив упевненість в успішному проведенні парламентських виборів, що відбудуться 30 листопада в Молдові, у тому, що їхні результати підтвердять європейський вибір громадян держави. Він також нагадав, що в Україні на парламентських виборах 26 жовтня понад 80 % українців підтримали проєвропейські політичні сили. «Ваш результат на тих виборах – це не лише Ваша перемога, але й наша перемога, бо пріоритет України та Молдови спільний – це євроінтеграція», – наголосив голова парламенту Молдови.

І. Корман заявив про солідарність з Україною та наголосив, що «Молдові треба вистояти так, як це зробила Україна» (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2014. – 20.11).*

Президент України П. Порошенко провів телефонну розмову з К. Йоханнісом, який переміг на виборах Президента Румунії 16 листопада.

П. Порошенко привітав К. Йоханніса з перемогою на президентських виборах, а також подякував за тверду підтримку суверенітету та територіальної цілісності України.

Глава держави висловив сподівання на продовження побудови добросусідських взаємин з Румунією та її солідарну позицію з Україною. «Румунія була першою країною, яка ратифікувала Угоду про асоціацію між Україною та ЄС, і її підтримка наших євроінтеграційних прагнень є дуже важливою», – наголосив Президент України.

Переможець президентських виборів у Румунії подякував главі Української держави за привітання, а також запевнив у підтримці України та її європейського шляху.

П. Порошенко запросив К. Йоханніса відвідати Україну з візитом *(Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2014. – 24.11).*

Президент України підписав розпорядження, яким визначено терміни й уповноважені органи для перевірки відповідно до Закону України «Про очищення влади» (про люстрацію) посадовців, призначення і звільнення яких здійснюється главою держави.

Згідно з розпорядженням, перевірка, передбачена Законом України «Про очищення влади», щодо перших заступників і заступників голови Служби безпеки України, начальників відповідних підрозділів Центрального управління СБУ, Генерального прокурора України буде проведена з 24 листопада 2014 р.

З 1 грудня 2014 р. має розпочатися перевірка голів і членів національних комісій, що здійснюють державне регулювання у сферах енергетики й комунальних послуг, зв'язку та інформатизації, у сфері ринків фінансових послуг, Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку, голови Служби зовнішньої розвідки України, начальника Управління державної охорони України, глави Адміністрації Президента України, керівника Державного управління справами, голів місцевих державних адміністрацій.

Визначені структурні підрозділи Адміністрації Президента України, які відповідатимуть за проведення перевірки.

Згідно із Законом України «Про очищення влади», протягом п'яти або десяти років керівні посади не можуть обіймати особи, які займали вищі посади з 25 лютого 2010 р. до 22 лютого 2014 р. *(Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2014. – 24.11).*

Уряд має бути сформований у найближчі 10 днів. На цьому наголосив Прем'єр-міністр України А. Яценюк, відповідаючи на запитання журналістів після парафування коаліційної угоди у Верховній Раді України в п'ятницю, 21 листопада.

«Нам треба далі проводити переговори з Міжнародним валютним фондом, з нашими міжнародними партнерами», – підкреслив він.

Основне, за словами А. Яценюка, – невідкладно ухвалити закон України про державний бюджет: «Залишився місяць. Проект закону готовий. Разом із законом про державний бюджет – весь пакет бюджетного законодавства, а це бюджетна децентралізація, яка дає додаткові повноваження для органів місцевої влади в частині збору податків, і податкова реформа, скорочення кількості податків, скорочення ставок і розширення бази оподаткування».

Глава уряду зазначив, що коаліційна угода – це «хороший рамковий документ»: «На базі цієї угоди готується ключовий документ, який передбачає солідарну відповідальність уряду і кожного члена парламенту, – програма дій Кабінету Міністрів, яка голосується в стінах Верховної Ради».

Програму дій Кабінету Міністрів ми вже почали писати. Вона проста, зрозуміла і чітка – що, коли і в які терміни робиться. Перше питання – це сектор національної безпеки і оборони. Друге – економічні зміни і податкова реформа. Третє – децентралізація влади. Четверте – боротьба з корупцією. І п'яте питання – реформа державної влади».

Під час парафування коаліційної угоди А. Яценюк звернувся до політичних сил майбутньої коаліції пришвидшити процес делегування представників до складу Кабінету Міністрів України: «Уряд – це конкретні персоналії, які повинні виконувати угоду і програму дій, проводити реальні зміни і нести всю повноту відповідальності. Мова йде не про політичні квоти, а про політичну відповідальність новообраного парламенту, уряду і Президента. Тому що люди дивляться на владу як на єдине ціле. І вся влада буде нести солідарну відповідальність перед українським народом за виконання кожного пункту і кожної обіцянки, яку ми дали».

Процес формування уряду, за словами А. Яценюка, повинен бути таким самим публічним, як і процедура підготовки й підписання коаліційної угоди: «Кожен міністр повинен сказати, що і як він буде робити». Чим швидше це буде зроблено, наголосив він, «тим швидше в країні будуть зміни, які будуть дуже непрості, виходячи з тексту цієї угоди. Угода передбачає складні, болісні, але потрібні реформи для держави. І аплодисменти, можливо, будуть, тільки точно не в найближчому майбутньому. Їх треба заслужити. Тому ми спільно, отримавши, з одного боку, мандат довіри, а з іншого – мандат неймовірної відповідальності, – повинні реалізувати все, що пообіцяли, і потім прозвітувати».

Прем'єр-міністр висловив вдячність представникам політичних сил за плідну роботу з підготовки коаліційної угоди, «яка була зроблена у відкритому і професійному режимі». «Український народ дав проєвропейським, проукраїнським силам конституційний мандат. Триста голосів сьогодні є в новій українській більшості для реалізації як конституційної угоди, так і всіх положень Угоди про асоціацію і зону вільної торгівлі з Європейським Союзом. Тому що це база нашого плану реформ», – сказав глава уряду (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*. – 2014. – 21.11).

У понеділок, 24 листопада, Прем'єр-міністр України А. Яценюк провів зустріч з президентом Литовської Республіки Д. Грібаускайте в рамках її візиту в Україну.

Глава уряду високо оцінив тверду й рішучу позицію Литви на підтримку українського народу в боротьбі з агресією і тероризмом на територіях Донецької та Луганської областей.

А. Яценюк і Д. Грібаускайте обговорили актуальні питання українсько-литовського співробітництва. Ішлося, зокрема, про підтримку в реалізації реформ, взаємодію в економічній, інвестиційній і транспортній сферах (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2014. – 24.11).*

У п'ятницю, 21 листопада, Прем'єр-міністр України А. Яценюк зустрівся з віце-президентом США Д. Байденом, який перебував у Києві з робочим візитом.

Глава уряду України зазначив, що вже парафоровано коаліційну угоду й Україна очікує на якнайшвидше формування нового Кабінету Міністрів: «Щоб імплементувати Угоду про асоціацію з ЄС та зону вільної торгівлі, щоб рухатися вперед, змінити країну та втілити реальні реформи».

Д. Байден наголосив на важливості парафування коаліційної угоди: «Усьому світу важливо побачити, щоб ви завершили цей процес, призначили всіх міністрів і взялися до справи. І продемонстрували, що те, чого прагнули люди на Майдані, – вільно обраний уряд, який робить свою справу. Ви вже зробили значні кроки в боротьбі з корупцією, в намаганнях стабілізувати економіку у цій дуже складній ситуації. Ми хочемо допомогти».

Віце-президент США зазначив, що вважає за честь перебувати в Києві саме в річницю початку Майдану, коли «український народ показав неймовірну мужність» (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2014. – 21.11).*

У суботу, 22 листопада, у 81-ші роковини голодомору 1932–1933 рр., Прем'єр-міністр України А. Яценюк і члени уряду України взяли участь у церемонії вшанування пам'яті жертв голодоморів в Україні.

Вони поклали квіти до пам'ятника «Діти Голодомору» в Національному музеї «Меморіал пам'яті жертв голодоморів в Україні».

Під час церемонії вшанування до громади звернулися церковні ієрархи й релігійні лідери.

Разом зі всією Україною присутні вшанували пам'ять жертв голодоморів хвилиною мовчання (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2014. – 22.11).*

У п'ятницю, 21 листопада, Прем'єр-міністр України А. Яценюк і члени уряду України взяли участь у церемонії вшанування пам'яті героїв

Небесної сотні.

Вони поклали квіти до пам'ятного хреста на місці загибелі героїв Небесної сотні (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2014. – 21.11).

Кабінет Міністрів України затвердив перелік ядерних установок, об'єктів з ядерними матеріалами, відходами, джерелами іонізуючого випромінювання, які підлягають охороні Національною гвардією України, повідомляє УНН з посиланням на урядову постанову № 628.

Зазначимо, що в цей перелік входять усі чотири діючі АЕС України, ДСП «Чорнобильська АЕС», Інститут ядерних досліджень НАН України (Київ), Національний науковий центр «Харківський фізико-технічний інститут», Південний машинобудівний завод ім. Макарова, НВО «Павлоградський хімічний завод» і Павлоградський механічний завод ДП «Південмаш» (усі три – Дніпропетровська область).

Крім того, під охорону НГУ передані шосткинські казенні заводи «Зірка» та «Імпульс» (Сумська область) і Рубіжанський казенний хімічний завод «Зоря» (Луганська область) (*Українські Національні Новини (http://www.unn.com.ua)*). – 2014. – 24.11).

У четвер, 20 листопада, віце-прем'єр-міністр України О. Сич узяв участь у зустрічі «Консолідація зусиль з метою підтримки реформи ВІЛ-послуг в Україні» в рамках проекту Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Реформа ВІЛ-послуг у дії».

Урядовець високо оцінив спільну роботу урядових і неурядових структур національного й міжнародного рівня в боротьбі з ВІЛ/СНІДом та відзначив позитивні зрушення Української держави у відповідному напрямі. «Той факт, що Україна вперше як повноправний член увійшла до складу Координаційної ради ЮНЕЙДС, говорить про те, що наші зусилля є оцінені світовою громадськістю. Але відзначу, що сталося це завдяки плідній співпраці з міжнародними організаціями: ЮНЕЙДС, ЮНІСЕФ, ВООЗ, USAID. Однак наші досягнення не були б такими успішними, якби ми не змогли консолідувати зусилля на загальнонаціональному рівні, залучивши до співпраці громадські організації», – зауважив урядовець.

О. Сич нагадав й інші досягнення українського уряду та парламенту, зокрема нещодавнє ухвалення Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014–2018 рр. та підготовку пакета документів до Глобального фонду для боротьби зі СНІДом, туберкульозом і малярією на фінансування програм боротьби з ВІЛ-СНІДом в Україні у 2015–2017 рр. на отримання гранту в розмірі 130,5 млн дол.

Урядовець запевнив учасників заходу, що, незважаючи на складні суспільно-політичні умови і фактичне ведення війни, Українська держава сповідуватиме ідею й докладатиме максимальних зусиль для подолання ВІЛ/СНІДу як на загальнонаціональному рівні, так і у світі (*Урядовий*

портал (www.kmi.gov.ua). – 2014. – 20.11).

Україна сподівається, що під час головування Латвії в Раді Європейського Союзу в першій половині 2015 р. ЄС прийме остаточне рішення про скасування віз для громадян України. Про це заявив міністр Кабінету Міністрів О. Семерак під час офіційної зустрічі з міністром закордонних справ Латвійської Республіки Е. Рінкевічсом у Ризі 21 листопада, у першу річницю революції гідності в Україні.

«Безвізовий режим – це те, чим ЄС може винагородити українських громадян за їхню відданість загальним європейським цінностям. Свобода пересування – це одна з цих цінностей. Я переконаний, що до того часу будуть остаточно виконані всі пункти другої фази лібералізації, і візи будуть скасовані, – сказав український урядовець. – Україна розраховує на активну підтримку з боку Латвії під час головування в Раді ЄС у першій половині 2015 р.».

О. Семерак поінформував латвійську сторону, що Україна продовжує активну роботу з виконання критеріїв другої фази Плану дій щодо лібералізації ЄС візового режиму.

Український міністр подякував Латвії за підтримку в різних сферах, яку країна надає Україні сьогодні. Зокрема, за лікування й реабілітацію українців, які постраждали під час воєнних дій, і за надану Україні гуманітарну допомогу.

Крім того, сторони домовилися, що Латвія надаватиме Україні допомогу в проведенні реформ. «Хочемо максимально використати історичний досвід Латвії на шляху наближення до стандартів ЄС», – зазначив О. Семерак (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua). – 2014. – 21.11).*

Делегація Мінагрополітики відбула до Польщі для ознайомлення з досвідом щодо умов роботи в ЄС.

24 листопада делегація Міністерства аграрної політики та продовольства України на чолі із заступником міністра О. Сенем відбула з робочим візитом до Варшави (Польща), де з 24 по 28 листопада ознайомиться з підходами до регулювання ринку молока у ЄС і досвідом Польщі в адаптації законодавства до європейських вимог. Також до складу делегації ввійшли представники органів державної влади й провідних молочарських підприємств України.

Зокрема, під час візиту планується надання польськими фахівцями практичної інформації щодо умов роботи у Європейському Союзі.

Крім того, планується ознайомлення з поточними тенденціями в законодавчих змінах на ринку молока й продуктів його переробки у ЄС, кон'юнктурою ринку Євросоюзу та діяльністю європейських галузевих асоціацій виробників молочної продукції.

Також програмою візиту передбачено відвідування сучасних молоко-товарних ферм і кооперативів та ознайомлення з досвідом Польщі в

організації дитячого харчування (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2014. – 24.11).

У МОЗ заявили про необхідність запровадження бюджетно-страхової медицини.

Перехід до обов'язкової страхової медицини, що зазначається в коаліційній угоді парламентарів, має бути поступовим, а сама програма фінансування охорони здоров'я в Україні має бути бюджетно-страховою. Таку думку висловив в. о. міністра охорони здоров'я В. Лазоришинець під час телефонної лінії в редакції видання «Комсомольська правда в Україні», передає кореспондент УНН.

Він зазначив, що перехід до обов'язкової страхової медицини в Україні є невідворотним. «Запроваджувати це потрібно поступово. Має бути бюджетно- страхова програма. Тобто частину системи охорони здоров'я забезпечує уряд і держава, а частину забезпечують страхові компанії. І тут в першу чергу треба подумати про дітей і пенсіонерів», – зауважив посадовець.

В. Лазоришинець наголосив на необхідності створення фонду загальнообов'язкового медичного страхування. «Треба створити фонд загальнообов'язкового медичного страхування, де країна забезпечує зарплатою, забезпечує лікарні теплом, електроенергією і всіма комунальними послугами, а страхова компанія оплачує лікування, харчування, всі готельні послуги, які є в лікарні. Це, з одного боку, дає кошти на охорону здоров'я, а з іншого – всі страхові компанії будуть контролювати якість надання медичної допомоги», – розповів в. о. міністра (*Українські Національні Новини (http://www.unn.com.ua)*). – 2014. – 24.11).

Установи Держземагентства планують перемістити з окупованих територій.

Держземагентство України затвердило план заходів з реалізації Постанови Кабінету Міністрів України від 7 листопада 2014 р. № 595 «Деякі питання фінансування бюджетних установ, здійснення соціальних виплат населенню та надання фінансової підтримки окремим підприємствам і організаціям Донецької та Луганської областей». Про це УНН повідомили в прес-службі відомства.

Держземагентством підготовлено й надіслано до Донецької та Луганської облдержадміністрацій листи щодо сприяння переміщенню територіальних органів Держземагентства у Донецькій і Луганській областях з тимчасово неконтрольованих на контрольовані території, на яких вони мають можливість здійснювати свої повноваження в повному обсязі. На сьогодні 16 територіальних органів Держземагентства в Донецькій області та 11 органів у Луганській області тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження, у тому числі головні управління Держземагентства у цих областях (*Українські Національні Новини*

(<http://www.unn.com.ua>). – 2014. – 20.11).

ПОЛІТИКА

Станом на 24 листопада Центральна виборча комісія зареєструвала 357 народних депутатів. Про це йдеться в повідомленні відділу взаємодії зі ЗМІ Секретаріату ЦВК.

Зазначається, що в понеділок на засіданні ЦВК було зареєстровано 44 народні депутати. Загалом, станом на 24 листопада 2014 р., Центральна виборча комісія зареєструвала 357 народних депутатів.

Також у зв'язку із заявою обраного народним депутатом у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі В. Кличка, включеного до виборчого списку партії «Блок Петра Порошенка», про відмову від депутатського мандата, комісія визнала його таким, який не набув зазначеного мандата.

Водночас обраною народним депутатом у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі визнана О. Матузко, включена до виборчого списку партії «Блок Петра Порошенка» під № 64 (*Українська правда* (www.pravda.com.ua). – 2014. – 24.11).

У фракції Блоку П. Порошенка впевнені, що спікером Верховної Ради стане В. Гройсман. Про це йдеться в статті «Української правди» з посиланням на співрозмовника в майбутній фракції БПП.

«98 %, що спікером Ради буде Гройсман. Але Яценюк запропонував спочатку поставити кандидатуру О. Турчинова на таємне голосування картками, а вже потім Гройсмана, – розповів співрозмовник. – У нас фракція більше 150 депутатів і не має ні свого Прем'єра, ні спікера. Повинен же бути хоч якийсь баланс».

Як розповідають співрозмовники УП, сам О. Турчинов розуміє, що навряд чи стане спікером, тому наполягає на посаді першого віце-спікера й одночасно секретаря РНБО (*Українська правда* (www.pravda.com.ua). – 2014. – 24.11).

Вице-премьер Украины В. Гройсман готов согласиться на должность спикера украинского парламента. Об этом УНН сообщил информированный источник из окружения политика.

«Спикером будет В. Гройсман. Он уже согласился на эту должность», – сказал собеседник агентства.

УНН пытается связаться с В. Гройсманом, чтобы подтвердить или опровергнуть эту информацию (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2014. – 24.11).

ООН разработала антикризисный план помощи для Украины.

9 декабря в Женеве план будет представлен международному донорскому сообществу.

ЮНИСЕФ совместно с другими агентствами ООН разработали стратегический план реагирования на кризис в Украине на 2014–2017 гг. Об этом в интервью ZN.UA рассказала представительства ЮНИСЕФ в Украине Д. Барберис. По ее словам, 9 декабря в Женеве он будет представлен международному донорскому сообществу. «Мы надеемся, что это вызовет новую волну интереса к нашему региону и к происходящей здесь конфликтной ситуации», – отметила она.

Кроме того, по данным Д. Барберис, на сегодня ЮНИСЕФ удалось привлечь в помощь Украине уже около 7 млн дол. «Это не так много, но это то, чем мы сейчас конкретно располагаем. Мы не оставляем наши фандрейзинговые усилия и надеемся привлечь больше ресурсов», – добавила она.

Как отмечает Д. Барберис, организация делает все возможное, чтобы держать внимание доноров в поле зрения конфликта в Украине, чтобы они понимали, насколько ситуация здесь сложна, и что ресурсы для помощи необходимы. Мы должны правильно понимать, что происходит, поскольку ситуация изо дня в день ухудшается. «Во-первых, в связи с тем, что пришли зимние холода, и люди без определенного места жительства, приспособленного к зиме, могут замерзнуть. Им нечего есть. У них нет сбережений, нет денег для того, чтобы купить элементарные вещи. То есть здесь – реальные вопросы выживания», – резюмировала она.

Напомним, по данным ЮНИСЕФ, война на Донбассе лишила дома почти 130 тыс. детей. Кроме того, в общей сложности вынужденными переселенцами уже стали около 460 тыс. человек (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2014. – 23.11).

Украина вполне может стать членом НАТО, если будет отвечать всем критериям членства в Альянсе. Об этом заявил генеральный секретарь Альянса Й. Столтенберг на заседании Парламентской ассамблеи НАТО в Гааге, сообщают РИА «Новости» (<http://korrespondent.net/ukraine/politics/3447532-ukrayna-mozhet-stat-chlenom-nato-hensek-stoltenberh>).

«Дверь до сих пор открыта. Я помню, что на саммите в Бухаресте мы решили, что Украина станет членом. Это решение до сих пор действительно, если Украина выполнит критерии для членства, – заявил он. – Украина решила иметь внеблоковый статус, поэтому вопрос о членстве Украины не обсуждался последние годы». Он также подчеркнул, что уважает такое решение. «Это решение суверенных государств, им самим решать», – отметил он.

Как сообщал «Корреспондент.net», на прошлой неделе пресс-секретарь президента РФ Д. Песков заявил, что России нужна гарантия того, что никто не думает о вступлении Украины в НАТО. В свою очередь, в Альянсе удивились требованию РФ не принимать Украину. Поскольку Украина не является кандидатом на вступление в НАТО. В Альянсе также отметили, что решения принимают члены НАТО, которым Россия не является.

Глава МИД России объяснил, что внеблоковый статус Украины важен для обеспечения безопасности в Евроатлантике и якобы отвечает интересам самих украинцев (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2014. – 24.11).

Норвегия заморозила все политические контакты с Кремлем из-за аннексии Крыма и активности России в восточных регионах Украины. Об этом в интервью рассказала премьер-министр Норвегии Э. Солберг (<http://korrespondent.net/world/3447228-norvehiya-zamorozyla-vse-polytycheskiye-kontakty-s-rossyei>).

«Мы также отзываем наших военных экспертов, которые работали с Россией по укреплению мер доверия, и отменили запланированные совместные маневры. Все это из-за ситуации в Украине», – сказала она. По ее словам, на сегодняшний день у двух стран остались лишь контакты на локальном уровне – в сфере морского транспорта и рыболовства, которые «просто являются постоянной практикой и от которых мы не видим смысла отказываться».

Ранее посол Норвегии в Украине И. Фредриксен заявлял, что Норвегия готова поддержать усиление санкций против России, если будет такая необходимость. Он подчеркнул, что введение санкций будет зависеть от отношения РФ к Украине и международному праву (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2014. – 24.11).

Министр иностранных дел России С. Лавров и госсекретарь США Дж. Керри обсудили выполнение Минских договоренностей по урегулированию военного конфликта на Донбассе. Диалог состоялся во время встречи политиков в Вене, сообщили в МИД РФ в понедельник, 24 ноября. «Проведен интенсивный обмен мнениями по положению в Украине, включая ход выполнения Минских договоренностей», – говорится в сообщении (<http://korrespondent.net/world/3447731-lavrov-y-kerry-obsudyly-konflikt-na-donbasse>).

Как сообщал Корреспондент.net, ранее Дж. Керри заявил, что Украина должна стать мостом между Россией и Европой (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2014. – 24.11).

В Общественной палате России указы Президента Украины

П. Порошенко об отмене особого статуса Донбасса расценивают как «акт геноцида». Об этом заявил заместитель секретаря ОП, глава Российского общественного совета по международному сотрудничеству и публичной дипломатии С. Орджоникидзе, передает УНН со ссылкой на ТАСС.

«По сути, речь идет о лишении людей, живущих на юго-востоке Украины, всех прав, попытке перевести их в категорию “неграждан”, “нелюдей”. Это можно рассматривать как акт геноцида», – заявил С. Орджоникидзе.

Он назвал принятие Президентом Украины указов об отмене особого статуса Донбасса «первым подобным случаем в мировой истории, когда государство отказывается от своих граждан, отказывается от своих территорий, нарушая тем самым конституцию своей страны».

По мнению С. Орджоникидзе, «эти указы направлены на военное, политическое и социальное удушение граждан Донецкой и Луганской областей» (*Українські Національні Новини (<http://www.unn.com.ua>). – 2014. – 24.11*).

По мнению премьер-министра Венгрии В. Орбана, Украина нуждается в помощи от Запада в размере 25 млрд евро ежегодно.

Чтобы стать членом Евросоюза, Украина должна стабилизировать свою экономику и политическую ситуацию. «Мы должны выяснить, кто будет платить эти 25 млрд евро ежегодно для поддержки Украины», – отметил премьер Венгрии В. Орбан, сообщает «Дело». Он подчеркнул, что речь идет о средствах для Украины как государства, не входящего в Евросоюз.

По заявлению В. Орбана, он мог бы себе представить принятие Украины в состав ЕС в среднесрочной перспективе и даже считает его желательным. «С нашей точки зрения членство Украины является желательным. Но страна должна быть политически и экономически стабильной и иметь возможность контролировать собственные границы», – добавил он (*Минфин.com.ua (<http://minfin.com.ua>). – 2014. – 24.11*).

Губернатор Луганской области Г. Москаль распорядился вырыть окопы вдоль разграничительной линии (<http://korrespondent.net/ukraine/events/3447350-moskal-rasporiadylsia-vyryt-okory-vdol-lynyu-razdelenyia-ohnia>). Эта линия между территориями, подконтрольными украинской власти и сепаратистам. Об этом он сообщил в эфире телеканала ICTV.

«Я подписал распоряжение главам районных государственных администраций: вдоль линии разделения огня вне пункта пропуска граждан перекопать, перекрыть все лесные дороги, тропы, все, где можно все это объехать», – рассказал Г. Москаль. Также председатель Луганской ОГА планирует установить металлодетекторы на пунктах внутреннего

пограничного контролю.

Как ранее сообщалось, глава Луганской облгосадминистрации Г. Москаль заявил, что правительство Украины подготовило постановление о компенсации гражданам убытков, причиненных военными действиями в Луганской и Донецкой областях (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2014. – 24.11).

Коаліція повинна дати народу право контролювати владу, вважає В. Медведчук.

Лідер Громадського руху «Український вибір» В. Медведчук заявив, що очолюваний ним рух вимагає реалізувати головну реформу, необхідну нашій країні, – впровадити реальні механізми цивілізованої зміни влади шляхом дострокового припинення повноважень будь-якого органу влади, повідомляє УНН з посиланням на блог громадського діяча.

«Через майже місяць після виборів п'ять політичних сил, що пройшли до парламенту, нарешті підписали коаліційну угоду. По суті, вона є рамковим документом, декларацією про наміри проводити реформи. Написана похапцем, явно до приїзду високих заокеанських гостей, а не для народу, коаліційна угода не передбачає проведення основоположної реформи, якої вимагав Майдан. Мова йде про народовладдя як про право громадян контролювати дії влади і безпосередньо брати участь у прийнятті ключових для країни рішень», – зазначив В. Медведчук.

За його словами, усі реформи та перетворення в Україні без урахування думки суспільства приречені на провал (що неминуче веде до падіння довіри народу до влади і всіх державних інститутів). «А що буде далі – “сміттєва люстрація”, третій Майдан, нова революція, чергове повалення влади? Силкові методи не тільки служать інструментом політичних переслідувань, а й розколюють країну, викликають неприйняття у міжнародних партнерів», – додав він (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2014. – 24.11).

ЕКОНОМІКА

Впервые за десятилетие торговый баланс Украины стал профицитным.

Несмотря на экономический кризис и военный конфликт на Востоке, Украина сохраняет положительное сальдо внешней торговли. Последние данные Госкомстата по внешнеэкономической деятельности за девять месяцев 2014 г. подтвердили наметившуюся еще в первом полугодии тенденцию: Украина сохраняет положительное сальдо внешней торговли.

За три квартала текущего года за рубеж было продано товаров на 49,6 млрд дол., а куплено – на 45,4 млрд дол. Профицит составил

4,1 млрд дол. Последний раз Украина покупала меньше, чем продавала, в течение трех кварталов 10 лет назад, в 2004 г.

При этом стоит отметить, что Украина не нарастила экспорт, а резко сократила импорт. По сравнению с прошлогодними показателями, экспорт за первые восемь месяцев сократился почти на 3,5 млрд дол. – до 37,7 млрд дол. Эксперты связывают это с катастрофическим положением меткомбинатов и химзаводов, ранее обеспечивавших более трети всех продаж за рубеж. К примеру, за восемь месяцев этого года металлурги экспортировали продукции на 675 млн дол. меньше, чем годом ранее, а химики сократили продажи на 1 млрд дол. Из всех ключевых товарных групп уверенный рост экспорта продемонстрировал только аграрный сектор: суммарно ему удалось увеличить отгрузку продукции более чем на 700 млн дол.

За восемь месяцев этого года закупки товаров за рубежом сократились на 12 млрд дол. Во многом это произошло за счет уменьшения покупок энергоносителей: газовая война с Россией и остановка промпредприятий привели к тому, что статья энергетического импорта уменьшилась на 2,1 млрд дол. Еще сильнее сократились поставки продукции машиностроения – на 2,5 млрд дол. Также в числе лидеров по падению автопром. Если в 2013 г. в Украину импортировали наземных транспортных средств на 4,2 млрд дол., то в этом – только на 1,9 млрд дол. (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2014. – 24.11).

Україна заповнила менше половини своїх газових сховищ.

Станом на 22 листопада у вітчизняних ПСГ перебуває 14,829 млрд куб. м природного газу. Про це йдеться в оперативних даних Центрального диспетчерського департаменту ПАТ «Укртрансгаз».

Згідно із даними, українські газосховища заповнені на 48 %.

Зокрема блакитне паливо відбирається із дев'яти сховищ у режимі 85,5 млн куб. м на добу.

Нагадаємо, що з 28 серпня інформація про наявні обсяги природного газу в українських ПСГ публікується на інформаційній платформі прозорості асоціації європейських операторів газосховищ (GSE) щоденно (*Економічна правда* (www.epravda.com.ua). – 2014. – 24.11).

Росія призупинила поставки в Україну вугілля енергетичних марок.

Про це повідомляє «Інтерфакс-Україна» з посиланням на джерело. За словами співрозмовника, відвантаження припинено з вечора 21 листопада, при цьому строки поновлення поставок невідомі. У прес-службі ДТЕК, яка на сьогодні є найбільшим імпортером енергетичного вугілля із РФ, повідомили, що нададуть коментар пізніше.

Як повідомлялося, дефіцит окремих енергетичних марок вугілля (пісне й антрацит) виник в Україні в результаті конфлікту на Донбасі, де переважно добувалося вугілля цих марок і де на складах тільки державних шахт

перебуває близько 2 млн т такого вугілля.

У Міненерговугілля оцінюють необхідність в імпорті 1–1,2 млн т вугілля цих марок на місяць, з яких державному «Центренерго» необхідно близько 330–350 тис. т.

У зв'язку з цим Україна налагодила імпорт вугілля із РФ і ПАР. Зокрема, до кінця 2014 р. на ТЕС «Центренерго» планувалося поставити 250 тис. т вугілля з ПАР за ціною 86 дол./т (110–112 дол./т урахуванням видатків на навантаження-розвантаження судна, транспортування та інші видатки).

Крім того, укладені контракти на поставку до кінця поточного року 509 тис. т вугілля російського походження за ціною 80 дол./т (без врахування видатків на доставку). Також укладені договори на поставку вугілля українського походження обсягом 320 тис. т за ціною 850 грн/т (без ПДВ і витрат на транспортування) (*Економічна правда (www.epravda.com.ua). – 2014. – 24.11*).

Объем производства нерафинированного подсолнечного масла в Украине за 10 месяцев текущего года составил 3,4 млн т, что на 35,7 % больше, чем в январе – октябре 2013 г. Об этом сообщает Государственная служба статистики Украины.

В частности, в прошлом месяце объем производства подсолнечного масла составил 384 тыс. т, что на 4,9 % меньше, чем в октябре 2013 г., но на 33,5 % больше сентябрьского показателя текущего года.

Производство маргаринов и пищевых жиров в стране, по данным Госстата, за отчетный период сократилось на 2,6 % – до 222 тыс. т. В том числе в октябре объем производства этой продукции составил 24,5 тыс. т, что на 13,5 % уступает октябрьскому показателю прошлого года, но на 5,8 % больше, чем в сентябре этого года.

Как сообщалось, производство подсолнечного масла в Украине в 2013 г. составило 3,3 млн т, что на 10,1 % меньше, чем годом ранее.

Украина является крупнейшим в мире экспортером подсолнечного масла (*Finance.ua (http://news.finance.ua). – 2014. – 23.11*).

Объем сферы услуг в Украине за 10 месяцев возрос на 2 %. Более трети общего объема реализованных услуг составляли услуги транспорта, складского хозяйства, почты и курьерской службы.

В Украине (без учета временно оккупированной территории Автономной Республики Крым и г. Севастополя) за январь – октябрь 2014 г. по сравнению с соответствующим периодом прошлого года объем услуг, реализованных потребителям предприятиями сферы услуг, возрос на 2 % и составил 257 млрд 993,5 млн грн. Об этом сообщает Государственная служба статистики Украины.

Из них населению было реализовано 64 млрд 040,8 млн грн.

При этом в октябре объем нефинансовых услуг в Украине составил

28,211 млрд грн, что в сопоставимых ценах составляет 95,9 % объема реализованных услуг в октябре 2013 г.

Более трети (38,7 %) общего объема реализованных услуг составляли услуги транспорта, складского хозяйства, почты и курьерской службы, 21,5 % – услуги информации и телекоммуникаций, 10,3 % – различные операции с недвижимым имуществом, 10,0 % – услуги по осуществлению профессиональной, научной и технической деятельности (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2014. – 22.11).

Агропромышленный комплекс генерирует более 8 % ВВП Украины.

Об этом заявил министр аграрной политики и продовольствия Украины И. Швайка во время выступления в генеральных дебатах Второй международной конференции по вопросам питания в Риме, передает пресс-служба ведомства.

«Агропромышленный комплекс генерирует существенную долю ВВП, более 8 %, и обеспечивает рабочими местами 15 % занятого населения. До 90 % продовольственных товаров в Украине – отечественного производства», – цитирует министра пресс-служба. Он также добавил, что более четверти общего объема экспорта страны составляет именно аграрная продукция (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua>). – 2014. – 21.11).

Запасы зерновых и зернобобовых культур в сельхозпредприятиях на 28,3 % больше по сравнению с прошлым годом. Соответствующие данные обнародовала пресс-служба «Украинского клуба аграрного бизнеса».

Согласно приведенным со ссылкой на информацию Госкомстата данным, запасы зерновых и зернобобовых культур в сельскохозяйственных предприятиях на начало ноября 2014 г. составили 29,9 млн т, что на 28,3 % больше по сравнению с прошлым годом.

«Реализация зерновых и зернобобовых культур сельскохозяйственными предприятиями за октябрь 2014 г. составила 4,8 млн т, что на 14,3 % меньше, чем в октябре 2013 г.», – говорится в сообщении.

При этом запасы масличных культур по состоянию на начало ноября составили 8,1 млн т, что на 1 % больше, чем на начало ноября 2013 г. Реализация масличных культур за октябрь составила 2,2 млн т, что на 20 % меньше прошлого года (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua>). – 2014. – 21.11).

Через махінації з ПДВ у 2013 р. з держбюджету було вкрадено 70 млрд грн, тобто з кишені кожного українця шахраї поцупили понад 1500 грн. Про це заявив голова Державної фіскальної служби І. Білоус під час прямого ефіру на радіо «Голос столиці», повідомляє прес-служба ДФС.

«Цю ситуацію треба кардинально виправляти. Ми будемо проводити велику роз'яснювальну роботу з приводу різних питань введення

електронного адміністрування, адже це складний податок, що вимагає складного обговорення», – заявив І. Білоус. Він також зазначив, що Державна фіскальна служба займається імплементацією нової системи адміністрування ПДВ.

«Реформу адміністрування ПДВ буде реалізовано. ПДВ – це системоутворюючий податок у ЄС, як, до речі, і в нас. Зараз у нас ставка податку на додану вартість одна з найменших серед країн Європи. Проблема не у самому податку, а в його адмініструванні. Протягом останнього півроку ми виявляли злочинні схеми навколо цього податку, які вказують на крадіжки десятків мільярдів гривень щороку», – наголосив І. Білоус.

За його словами, цей закон сприятиме наведенню дисципліни в платіжних відносинах у країні в цілому. Треба наголосити, що основні правила адміністрування ПДВ, до яких звикли платники, це все у новому законі зберігається.

«Треба буде лише забезпечити сплату ПДВ, а це призведе до нових грошових стосунків, а саме до пришвидшення розрахунків між контрагентами та розрахунків з постачальниками», – підкреслив голова Державної фіскальної служби (*Економічна правда (www.epravda.com.ua)*). – 2014. – 24.11).

Авіакомпанія Wizz Air подумує залишити Україну.

Прийняття нових правил допуску авіакомпаній на маршрути може зупинити розвиток або навіть призвести до закриття «Візз Ейр Україна». Про це заявив генеральний директор компанії Wizz Air А. Буш. Він зазначив, що авіакомпанія планує оскаржувати цей документ. «Ми брали участь у форумах експертів, дискусіях Державіаслужби та міністерства, писали листи владі, пояснюючи, чому цей крок недостатньо продуманий. Однак бачимо, що наш голос не був почутий, а умови документа ставали все більш і більш жорсткими», – підкреслив він.

За його словами, цей документ суперечить нормам відкритого ринку. «Влада говорить про прозорі та чіткі правила отримання призначень, але документ йде в розріз з ними», – зазначив він.

За його словами, порядок встановлює більш жорсткі правила та умови для авіаперевізників порівняно з тими, що діяли раніше. У той час як авіаційна галузь очікувала, що обмежень стане менше і всі правила будуть уніфіковані з правилами ЄС, враховуючи те, що Україна прагне відповідати європейським нормам відкритого неба. «Документ йде в розріз з нормами відкритого ринку і спрямований на те, щоб захистити інтереси однієї групи», – заявив він. «Цей документ встановлює правила для авіакомпаній, зареєстрованих в Україні, які прагнуть отримати призначення на рейси від Державіаслужби. Тому кількість авіаперевізників і кількість маршрутів може скоротитися», – сказав А. Буш.

Як відомо, раніше «Візз Ейр Україна» заявила, що нові правила призведуть до зменшення кількості рейсів і подорожчання квитків.

Нагадаємо, 13 листопада стало відомо, що Мін'юст зареєстрував новий порядок призначень на маршрути, розроблений Державіаслужбою, яку очолює колишній топ-менеджер «МАУ» Д. Антонюк. Вважається, що «МАУ» контролюється олігархом і губернатором Дніпропетровської області І. Коломойським (*Економічна правда (www.epravda.com.ua)*. – 2014. – 24.11).

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ КРИЗОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ

Міністерство фінансів України прогнозує, що за підсумками 2014 р. дефіцит державного бюджету становитиме 5,3–5,8 %. Про це повідомив заступник міністра фінансів Д. Фудашкін на брифінгу перед прямою телефонною лінією Кабінету Міністрів 21 листопада 2014 р.

«Узгоджений параметр дефіциту зведеного бюджету на 2014 р. становитиме 5,8 %, але ми орієнтуємося на те, що цей показник буде на рівні 5,3 %», – сказав заступник міністра. За його словами, дефіцит зведеного бюджету на наступний рік прогнозується на рівні 3,8 %. Він також повідомив, що державний бюджет України в січні – жовтні 2014 р. виконаний з дефіцитом 53,8 млрд грн.

Нагадаємо, за інформацією Мінфіну, дефіцит держбюджету України за дев'ять місяців 2014 р. зріс на 14 % – до 40,1 млрд грн (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*. – 2014. – 21.11; *Минфин.com.ua (http://minfin.com.ua)*. – 2014. – 21.11).

Национальный банк Украины продлил действие нормы об обязательной продаже 75 % валютных поступлений до 2 декабря 2014 г. Об этом сообщает пресс-служба Нацбанка.

«Учитывая необходимость обеспечения уравновешенного состояния на валютном рынке Украины и недопущении использования финансовой системы для отмывания денег и финансирования терроризма Национальный банк Украины принял решение об использовании инструментов регулирования валютного рынка, в частности, обязательной продажи поступлений в иностранной валюте и уменьшению сроков расчетов по операциям по экспорту/импорту товаров», – говорится в сообщении.

Это постановление НБУ (№ 734) вступает в силу с 22 ноября и действует до 2 декабря 2014 г. включительно.

Срок действия этого постановления гармонизирован со сроком действия других временных мер на денежно-кредитном рынке, которые были введены Нацбанком 29 августа о дополнительных механизмах для стабилизации денежно-кредитного и валютного рынков.

Как пояснили в пресс-службе Нацбанка, такая гармонизация принята для

того, чтобы по истечению обоих постановлений в начале декабря была возможность представить единое решение по дальнейшим ограничениям на валютном рынке.

Напомним, в ноябре 2012 г. НБУ ввел обязательную продажу валютных поступлений для экспортеров. В августе 2014 г. НБУ обязал их продавать 100 % выручки. В сентябре 2014 г. снизил это требование до 75 % (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2014. – 21.11).

Глава НБУ В. Гонтарева на Международном инвестиционном форуме в Киеве заявила, что в этом году количество банков в Украине сократилось на 26, передает корреспондент УНН.

«Это – минус 26 банков по сравнению с началом этого года», – отметила она, добавив, что количество отделений крупнейших банков сократилось на 30 %.

При этом она отметила, что сейчас банковская система Украины соответствует международному законодательству и готова к интеграции страны в Европейский Союз.

«Украинская банковская система соответствует международному законодательству... Мы имеем достаточно сильный банковский сектор, который готов присоединиться к Европе», – подчеркнула она.

Также В. Гонтарева отметила, что украинское законодательство и судебная система также должны быть на соответствующем уровне, поэтому НБУ планирует подать в Верховную Раду законопроект, предусматривающий усиление защиты прав кредиторов (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2014. – 20.11).

В октябре объемы строительства упали на 31,6 % по сравнению с данными за октябрь 2013 г.

В январе – октябре 2014 г. застройщики Украины выполнили строительные работы на сумму 39 млрд 112,4 млн грн. Это на 18,6 % меньше, чем за аналогичный период прошлого года. Об этом сообщает Государственная служба статистики.

В статистику не вошли данные по Автономной Республике Крым и г. Севастополь. В остальных регионах Украины в октябре объемы строительства упали на 31,6 % по сравнению с аналогичным периодом 2013 г.

По данным Госстата, на новое строительство, реконструкцию и техническое переоснащение пришлось 83,2 % от общего объема проведенных строительных работ. Капитальный и текущий ремонты составили 9,4 и 7,4 % соответственно.

В частности, с начала года самые масштабные строительные работы проведены в Киеве (на 8 млрд 615,8 млн грн) и Днепропетровской области (на 3 млрд 758 млн грн). Меньше всего построили в Закарпатской области (на

285,3 млн грн) (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2014. – 21.11).

Розничные продажи бензина через АЗС Украины (без учета оккупированной АРК) в октябре 2014 г. упали на 23 % по сравнению с аналогичным периодом 2013 г. – до 205,6 тыс. т. Об этом сообщает Государственная служба статистики.

Причем розничные продажи дизельного топлива (ДТ) через АЗС в октябре сократились на 15,1 % – до 160,5 тыс. т, а сжатого газа – на 17,9 %, до 9,1 тыс. т. При этом реализация сжиженного газа возросла на 6,7 % – до 41,7 тыс. т.

В объеме реализованного в прошлом месяце бензина 51,8 % пришлось на продажи бензина марок А-95, 47,6 % – на А-92, 0,2 % – на А-80 и 0,4 % – на А-98.

По данным Госстата, общая стоимость реализованного бензина через АЗС и АГНКС страны в октябре составила 4,504 млрд грн (53,8 %), дизтоплива – 3 млрд 75,5 млн грн (36,8 %), сжиженного газа – 664,2 млн грн (7,9 %), сжатого газа – 123,1 млн грн (1,5 %).

По состоянию на 1 октября, на АЗС в остатках насчитывалось 98,2 тыс. т бензина, 58,2 тыс. т ДТ, а также 8,7 тыс. т сжиженного газа и 0,1 тыс. т сжатого газа (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2014. – 24.11).

У жовтні золотовалютні резерви країни скоротилися на 14 т золота, згідно з даними МВФ.

Україна перебуває на межі банкрутства, тому Нацбанк країни вдається до продажу золотовалютних резервів, пише ZN.UA з посиланням на *Wirtschafts Woche*.

Видання називає кілька факторів, які привели Україну до критичного стану економіки.

Одним з факторів, який призвів до економічної кризи, є війна на Сході України з проросійськими бойовиками. Крім того, країна заборгувала Росії за постачання природного газу.

Також національна валюта зазнала втрат у понад 80 % цього року по відношенню до долара. За даними МВФ, країна продала більше третини своїх золотовалютних резервів минулого місяця.

«Економіка сильно пошкоджена і Україна продала більше третини своїх золотовалютних резервів у жовтні, за даними Міжнародного валютного фонду. У кінці місяця (жовтня), у країни як і раніше було 26 т золота, що на 14 т менше, ніж у вересні, про що свідчать дані МВФ. Чи буде тривати цей тренд у листопаді, поки неясно», – сказано в статті.

В іншій статті цього ж видання «Притиснутий до стіни», автор публікації пише, що в нинішніх кризових умовах Україні залишається лише сподіватися на те, що Захід не залишить країну в скрутну хвилину.

Автор зазначає, що конфлікт назриває і нові напади бойовиків – лише

питання часу. «Україна зможе вижити економічно після втрати промислових зон та природних ресурсів у Східній частині країни з масивної допомоги з боку Заходу», – говорить він.

Як відомо, за попередніми даними станом на 1 листопада 2014 р. обсяг міжнародних резервів України становив 12,587 млрд дол. в еквіваленті.

Нагадаємо, 14 жовтня Національний банк України поліпшив оцінку золотовалютних резервів станом на 1 жовтня на 185 млн дол. – до 16,385 млрд дол.

Як повідомлялося, золотовалютні резерви Національного банку в серпні зменшились на 142 млн дол., або на 0,9 %, а з початку року зменшились на 4,488 млрд дол., або на 21,9 %, до 15,928 млрд дол.

У 2013 р. резерви НБУ зменшились на 16,83 %, або на 4,130 млрд дол., – до 20,416 млрд дол.

У лютому НБУ перейшов до гнучкого курсоутворення на валютному ринку і прийняв рішення не втручатися у валютний ринок у формі інтервенцій.

Водночас регулятор підтримує ліквідність банківської системи та посилив заходи до валютних спекулянтів (*Економічна правда* (www.epravda.com.ua). – 2014. – 24.11).

Капітальні інвестиції в Україні за дев'ять місяців 2014 р. скоротилися на 23 % порівняно з аналогічним періодом 2013 р. Водночас за підсумками першого півріччя цей показник становив 17,5 %, а за підсумками I кварталу 2014 р. спад – 23,1 %. Про це йдеться в повідомленні Держстату.

Згідно з наведеними даними, за звітний період було освоєно 135,477 млрд грн капітальних інвестицій (без урахування тимчасово окупованих Криму та м. Севастополя).

Як нагадує Держстат, за дев'ять місяців 2013 р. капінвестиції скоротилися на 10,3 %.

У регіональному розрізі найбільше скорочення капінвестицій в січні – вересні цього року спостерігалось в Одеській (на 44,7 %), Миколаївській (39,8 %), Рівненській (на 31,9 %) та Чернівецькій (на 29,8 %) областях, м. Києві (на 13,1 %).

У зоні конфлікту в Луганській та Донецькій областях Держстат зафіксував спад капітальних інвестицій на 51,2 і 49,2 % відповідно.

Згідно зі статистикою, капітальні інвестиції за звітний період збільшилися лише у двох областях: Івано-Франківській на 26,9 % і Хмельницькій на 10 %.

У галузевому розрізі найбільше падіння капінвестицій за дев'ять місяців поточного року було зафіксовано у сфері спорту і розваг – на 71,5 %, держуправління і оборони – на 55,3 %, охорони здоров'я – на 58,4 %, освіти – на 44,5 %, промисловості – на 25,4 %, у сфері інформації та телекомунікацій – на 22,1 %, сільському господарстві – на 16,6 % і торгівлі на 15,2 %.

Якщо в 2012 і 2013 рр. на частку державного бюджету довелося відповідно 6,3 і 2,5 % капітальних інвестицій, то в січні – вересні 2014 р. – лише 0,6 %.

Скоротилася також частка кредитів банків та інших позик: з 16,1–14,8 % у 2012–2013 рр. до 9,8 % (*Економічна правда (www.epravda.com.ua). – 2014. – 24.11*).

Восстановление экономики еврозоны идет крайне медленно.

Так называемый сводный индекс менеджеров по закупкам (purchasing managers' index, PMI) по еврозоне, регулярно составляемый консалтинговой компанией Markit, в ноябре упал до самого низкого уровня почти за полтора года. Это дает возможность прогнозировать, что активность останется слабой и в ближайшие месяцы. Об этом сообщает издание «Капитал».

Упомянутый индекс – яркая характеристика темпов экономического роста. Он снизился с 52,1 пункта в октябре до 51,4 в текущем месяце. Это лишь немногим выше критического уровня в 50 пунктов – отметки, после которой стагнация сменяется подъемом, и самый низкий показатель за 16 месяцев.

Преимущественно замедление темпов произошло за счет компаний в сфере услуг, преобладающих в экономике региона. Индекс PMI для этой сферы упал до самого низкого уровня почти за год. Эксперты связывают это с тем, что сектор услуг куда больше зависит от внутреннего рынка, чем производственный: предприятия еврозоны могут экспортировать свою продукцию.

Главный экономист Markit К. Уильямсон назвал эти показатели «отражением вялого внутреннего спроса». По-прежнему отсутствует энтузиазм у потребителей во Франции и Италии, снижается спрос в Германии.

Показатель по Германии, экономическому двигателю валютного блока, упал до 52,1 (самого низкого уровня за 16 месяцев). В стране снизились темпы восстановления в сфере услуг. Французские компании отчитались о небольшом сокращении активности, хотя показатели немного возросли – с 48,2 в октябре до 48,4 в этом месяце.

Впрочем, по мнению главного экономиста ING-DiBa К. Бжески, ситуация несколько лучше, чем позволяет предположить индекс. «Я обеспокоен, но не подавлен. Очень сложно поверить в эти показатели PMI: они колеблются и не совпадают (с официальными данными по росту), – сказал К. Бжески. – У нас по-прежнему стагнация, и в Германии, и в еврозоне. Однако есть некоторые положительные сопутствующие факторы, связанные со снижением цен на энергоносители и падением евро. Хотя этого слишком мало, чтобы началось реальное восстановление». Отдельного упоминания достоин и показатель PMI по новым заказам. Он упал ниже 50 пунктов впервые с июля прошлого года. Во всех секторах экономики продолжается процесс снижения цен. Это тревожный сигнал с учетом того,

что инфляция в еврозоне продолжает оставаться крайне низкой – 0,4 %.

К. Уильямсон полагает, что показатели индекса РМІ усилят призывы инвесторов к внедрению ЕЦБ более масштабного монетарного стимулирования (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2014. – 24.11).

Економіка Росії може втратити близько 40 млрд дол. через геополітичні санкції і 90–100 млрд дол. від зниження цін на нафту. Про це заявив на Міжнародному фінансово-економічному форумі глава Мінфіну А. Силуанов, пише ТАСС. «Для економіки що вийшло? Близько 40 млрд дол. на рік ми втрачаємо через політичні санкції та близько 90–100 млрд дол. на рік ми можемо втратити виходячи зі зниження ціни на нафту на 30 %», – сказав він (*Економічна правда* (www.epravda.com.ua). – 2014. – 24.11).